

Academia Bârlădeană

Anul XV, 1 (30), Trim. I, 2008

Revistă editată de Societatea literar - culturală "Academia Bârlădeană"
Președinte de onoare: C.D. Zeletin ● Președinte: Elena Monu

Litografie executată de prof. Alexandru Resmeriță, din Turnu-Severin, în 1909, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la Unirea Principatelor. Colaboratorii: V. Alecsandri, M. Kogălniceanu, Constantin Negri, episcopul Melchisedek.

ALEXANDRU IOAN CUZA - ÎNTEMEIETORUL ROMÂNIEI MODERNE

Unirea Principatelor reprezintă un moment de cea mai mare importanță în lupta poporului nostru pentru făurirea statului național român, constituind unul dintre cele mai de seamă evenimente din istoria României. Personalitatea lui Alexandru Ioan Cuza, domnul Unirii, privită din această perspectivă, impune respectul și recunoștința generațiilor de azi și de mâine pentru marile sale fapte, care l-au așezat definitiv în familia glorioasă a domnitorilor și voievozilor ce s-au ilustrat prin patriotismul lor fierbinte în luptele pentru neatarnare și păstrarea ființei naționale, ca și a integrității – în limitele posibilului – teritoriului locuit de românii din toate provinciile istorice. Unirea Principatelor este rezultatul voinței de veacuri a poporului de a-și lua soarta în propriile mâini, afirmându-se ca o națiune demnă, hotărâtă să nu se lase strivită nici de năvălirile străine, nici de interesele marilor puteri ale vremurilor de atunci. Unirea înseamnă totodată triumful ideilor pașoptiste de emancipare națională, politică, socială, economică și culturală, precum și un pas important spre obținerea independenței depline. Putem afirma, cu deplin temei, că Alexandru Ioan Cuza, unul din fruntașii revoluției de la 1848, împreună cu toți patrioții și oamenii luminați ai epocii, au pus temelile dezvoltării României moderne. Fără îndoială că domnitorul – deși a continuat o tradiție glorioasă a înaintașilor și s-a bizuit pe experiența dobândită în decursul multor ani fiind, astfel, înarmat cu o bogată pregătire teoretică – a preluat o moștenire grea, lungă perioadă de exploatare fanariotă care, pe lângă secătuirea țării, a făcut tot ceea ce i-a stat în putință pentru destabilizarea și chiar destrămarea instituțiilor autohtone. În plus, Alexandru Ioan Cuza a fost nevoit să aplice un larg program de reforme în cadrul limitat de Convenția de la Paris și în confruntare cu opoziția internă, o parte a boierimii ce nu putea îngădui atingerea privilegiilor sale.

Unirea Principatelor, în condițiile impuse de Convenția de la Paris, a fost în primii ani înfăptuită doar în persoana domnitorului, alesul Moldovei și al Țării Românești. Cu înaltă pricepere politică însă, Alexandru Ioan Cuza a reușit să obțină recunoașterea diplomatică a Europei pentru dubla sa alegere, deși a trebuit să lucreze încă o vreme în două capitale – Iași și București – cu două guverne, cu două adunări și nu arareori stânjenit de Comisia Centrală de la Focșani. Conștient de sarcinile istorice care îi reveneau, Cuza a acționat cu perseverență în vederea dezvoltării câștigurilor obținute, izbutind să convingă puterile asupra necesității desăvârșirii actului împlinit la 5 și 24 ianuarie 1859: constituirea unei singure administrații cu sediul central la București, devenit capitala României, a unui guvern și Adunări unice. La 24 ianuarie 1862, s-a instalat la București guvernul unic și s-a convocat Adunarea reprezentativă a țării, după ce, în decembrie 1861, domnitorul fusese în măsură să dea proclamația în care declara: „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată... alesul vostru vă dă astăzi o singură Românie”.

Alexandru Ioan Cuza a inițiat, de asemenea, măsurile ce se impuneau pentru organizarea instituțiilor moderne menite să contribuie la unificarea, pe baza acestora, a administrației și statului. O serie de legi promulgate în acest sens sunt

grăitoare prin simpla lor enumerare: adoptarea codului modern al lui Napoleon în materie de justiție, proclamarea egalității în fața legilor și a impozitelor, introducerea sistemului de măsuri și greutate în concordanță cu cerințele timpului, consolidarea creditului românesc în străinătate, organizarea comerțului, a meseriilor și transportului, înființarea Curții de Casație, încercarea de creare a Băncii Naționale, și de punere în circulație a monedei naționale (leu), adoptarea legislației corespunzătoare privind dezvoltarea armatei naționale, a școlilor și universităților. Toate acestea, și altele, au pus bazele dezvoltării instituțiilor României moderne, instituții ce și-au păstrat valoarea până în zilele noastre, cu îmbunătățirile firești, impuse de evoluția generală a țării. Unul dintre actele importante susținute și impuse de domnitor a fost secularizarea averilor mănăstirești, un gest semnificativ pe linia obținerii independenței. De altfel, secularizarea a avut și un efect economic însemnat, în patrimoniul statului intrând astfel resurse materiale enorme, pământurile mai ales.

De numele lui Alexandru Ioan Cuza se leagă și reforma agrară și reforma electorală, menite să întărească, pe de o parte, clasa țărănească și să desființeze relațiile feudale, pe de altă parte. Sprijinit de Mihail Kogălniceanu și de alți patrioți luminați, domnitorul a trebuit să ducă o luptă grea cu forțele conservatoare care nu puteau renunța la privilegiile, netezind calea dezvoltării capitaliste și constituirii României moderne. Alexandru Ioan Cuza nu va pregeta să-și riște chiar tronul pentru realizarea reformelor, fiind obligat să recurgă la lovitură de stat din 2/14 mai 1864, impunând astfel legile necesare.

Putem spune că Alexandru Ioan Cuza este și un precursor al unei politici externe conformă cu interesele țării, el știind să trateze cu marile puteri fără a le ridica asupra-și, chiar dacă acestea nu apreciau toate actele sale. El a dispus înființarea primei convenții consulare românești, cu Serbia, iar cu emigrațiile poloneză, bulgară, maghiară a avut strânse legături, sprijinindu-le fără a neglija interesele de perspectivă ale României (problema Transilvaniei, de exemplu).

În scurta sa domnie de șapte ani, Alexandru Ioan Cuza a reușit fapte mari al căror rezultat s-a răsfrânt în timp, constituind premise favorabile evenimentelor de mai târziu, îndeosebi obținerea independenței de stat după războiul din 1877. Pe de altă parte, întărirea instituțiilor naționale, realizate sub cărmuirea sa înțeleaptă, a dus la creșterea conștiinței de sine a poporului, la crearea condițiilor și climatului favorabile dezvoltării cadrelor autohtone, competente și calificate care au realizat mai apoi Unirea din 1918.

Domnia lui Cuza, pe bună dreptate, trebuie privită azi cu și mai multă considerație, căci el a fost un mare patriot și constituie o pildă strălucită a ceea ce poate crea geniul poporului român, făuritorul, de fapt, al istoriei naționale, în momentele ei cruciale știind să ridice personalități de prim rang pe eșichierul european, în rândul națiunilor în care ne înscriem și noi.

Apud Dan Bogdan / Viorel Știrbu, „Pe urmele lui Alexandru Ioan Cuza”, Editura Sport-Turism, 1985, pp.226-228.

DISCURS LA ALEGEREA LUI ALEXANDRU IOAN CUZA CA DOMNITOR AL PRINCIPATELOR UNITE

Măria ta,

După una sută cincizeci și patru ani de dureri, de umiliri și de degrație națională, Moldova a reintrat în vechiul său drept, consfințit prin capitulațiile sale, dreptul de a-și alege pre capul său, pre domnul.

Prin înălțarea ta pe tronul lui Ștefan cel Mare, s-a reînălțat însăși naționalitatea română. Alegându-te de capul său, neamul nostru a voit să împlinească o veche datorie către familia ta, a voit să-i răsplătească sângele strămoșilor tăi, vărsat pentru libertățile publice. Alegându-te pre tine domn în țara noastră, noi am vroit să arătăm lumii aceea ce toată țara dorește: la legi nouă, om nou.

O, doamne! mare și frumoasă îți este misia! Constituția din 7 (19) august ne însemnează o epohă nouă și măria ta ești chemat să o deschizi! Fii dar omul epoei; fă ca legea să înlocuiască arbitrariul; fă ca legea să fie tare, iară tu, măria ta, ca domn, fii bun, fii blând, fii bun mai ales pentru acei pentru care mai toți domni trecuți au fost nepăsători sau răi.

Nu uita că dacă cincizeci de deputați te-am ales domn, însă ai să domnești peste două milioane de oameni!

Fă dar ca domnia ta să fie cu totul de pace și de dreptate, împacă patimile și urile dintre noi și reintrodu în mijlocul nostru strămoșasca frăție.

Fii simplu, măria ta, fii bun, fii domn cetățan; urechea ta fie pururea deschisă la adevăr și închisă la minciună și lingușire.

Porți un frumos și scump nume, numele lui Alexandru cel Bun. Să trăiești dar mulți ani, ca și dânsul; să domnești ca și dânsul, și fă, o, doamne, ca prin dreptatea Europei, prin dizvoltarea instituțiilor noastre, prim sentimentele tale

patriotice, să mai putem ajunge la acele timpuri glorioase ale nației noastre, când Alexandru cel Bun zicea ambasadurilor împăratului din Bizanția că:

Acțiuni românești sprijinite de Giovanale Vegezzi-Ruscalla (1799-1885): Unirea Principatelor Române.

„România nu are alt ocrotitor decât pre Dumnezeu și sabia sa!”

Să trăiești, măria ta!

Rostit de Mihail Kogălniceanu la 5 ianuarie 1859, în numele Adunării Legislative, publicat în *Suplement la No 28 al Monitorului Oficial al Moldovii*, Iași, 28 ianuarie 1859.

PRIMUL MONUMENT DIN ȚARĂ ÎNĂLȚAT ÎN AMINTIREA ILUSTRULUI DOMNITOR ALEXANDRU IOAN CUZA

C. Gheorghe

Între școala și biserica din satul Grivița, lângă Bârlad, în față, Stroe S. Belloescu a ridicat **statuia domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în anul 1904, fiind prima din țară.** Aceasta în respectul și admirația ce o avea pentru domnitorul A.I. Cuza, care a dat pământ țăranilor și puțința de a învăța carte, prin legile făcute în timpul domniei sale. Statuia a costat 5.000 lei, plus o contribuție a țăranilor din județul Tutova, de 2.000 lei, care a fost dată tot de Belloescu. Pe un pedestal de piatră, înalt, este așezat bustul frumos al domnitorului A.I. Cuza, din bronz, înnegrit de vreme, iar de o parte și de alta, două basoreliefuli ale lui Mihail Kogălniceanu și Costache Negri, cei doi miniștri credincioși ai săi. Statuia a fost inaugurată în ziua de 17 octombrie 1904, cu toate piedicile puse de guvernul liberal al lui Dimitrie A. Sturdza, din acea vreme. Cu această ocazie, Stroe S. Belloescu a trimis o telegramă Doamnei Elena Cuza, care glăsuia astfel: "Azi, glorificându-se memoria ilustrului Vostru Soț, prin ridicarea unui monument în satul Grivița, asistenții la această solemnitate țin de a lor datorie să vă aducă la cunoștință acest fapt, rugându-vă să primiți asigurarea profundului nostru respect. Președinte Stroe Belloescu." Dar, această telegramă nu s-a mai trimis, căci ministrul de interne Vasile Lascăr, din acea vreme, a oprit-o din ordinul lui D.A. Sturdza.

Diploma de bacalaureat a domnitorului Cuza

UNIVERSITATEA FRANCEZĂ. DIPLOMA DE BACALAUREAT ÎN LITERE

În numele regelui. Noi, François Guizot, Ministru secretar de stat la departamentul Instrucțiunii publice, profesor la Universitate.

Având în vedere, Certificatul de aptitudine cu titlul de bacalaureat în litere, acordat la 21.XI.1835 de către decanul și profesorii facultății de litere, Academia din Paris, domnului Cuza (Alexandru Ioan), născut în Bârlad - Moldova, la 12 septembrie 1818.

Având în vedere aprobarea dată acestui certificat de inspectorul general, însărcinat cu aceste funcții, de rectorul numitei Academii.

Ratificând suszisul certificat,

Dăm, prin aceste prezențe, numitului domn Cuza diploma de bacalaureat în litere pentru a se bucura de drepturile și prerogativele care-i sunt consacrate prin legi și reglementări atât în cele de ordin civil cât și în ordinul funcțiilor Universității.

Făcut în capitală și cu pecetea Universității, la Paris, 8 decembrie 1836,

Consilierul Consiliului Instrucțiunii publice.

Nr. 6287

ss/indecifrabil

Semnătura, Alexandru Cuza
Ministru Secretar de Stat al
Instrucțiunii publice, Profesor la
Universitate,

ss/François Guizot

Pentru Ministru Consilierul
Secretar al Consiliului
Instrucțiunii Publice,

ss/indecifrabil

Eliberată de noi,
Inspectorul general însărcinat
cu administrația Academiei din
Paris.

Paris 8 decembrie 1836

ss/Indecifrabil

Ceasul domnitorului

Dumitru Nedelea

La Ploiești se află Muzeul ceasului „N. I. Simache” care, printre zeci de modele, e în posesia ceasului astronomic pe care l-a avut în cancelaria sa domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Este una dintre cele mai prețioase piese ale Muzeului. Orologiul este aspectuos prin înfățișare și măsoară timpul marcând orele, minutele, secunde, zilele săptămânii, datele și fazele lunii. Ceasul oferă privitorului universul astrilor având pe cadrane picturi semnificative reprezentând Luna cu stelele cel mai importante, ZIUA și NOAPTEA, prin două „muze” pe fonduri diferite, ani bisecți și denumirea lunilor din an. Indicatoarele ceasului au forma unor săgeți tip „Cupidon”.

Ceasul se află pe o mobilă stil din marmură neagră, având alături ceasul de birou al lui Mihail Kogălniceanu.

Aș fi dorit să răspund mai curând telegramei ce mi-ați adresat. Fiți încredințați că am fost mișcată de sentimentele pioase ce v-au inspirat gândirea de a face rugăciuni pentru suflarea scumpului prinț defunct. Oricât de uimită sînt de manifestarea unanimă de iubire și de recunoștință care onorează memoria Prințului Cuza, vreau a ști că sînt mai deosebit simțitoare pentru suvenirile orașului Bârlad, Patria neuitată a iubitului meu soțiu.

Mulțumesc din adîncul inimii mele.

Elena Cuza

Scrisoarea Elenei Cuza cu ocazia funeraliilor de la Ruginoasa, ziarul „Semănătorul”, 17.VI.1873, adresată oficialităților locale care au participat la înmormântarea lui Alexandru Ioan Cuza și care au trimis un mesaj de compasiune.

Doamna Elena Cuza, de Th. Aman

EFIGII

Fiu al Bârladului, **Alexandru Ioan Cuza**, primul domnitor al Principatelor Unite și apoi al României, și-a ocupat locul de cinste, pe care îl merita cu prisosință, în Panteonul figurilor ilustre ale neamului românesc.

Cu ocazia comemorării a 120 de ani de la moartea domnitorului, Societatea Culturală „Al.I.Cuza”, împreună cu Societatea Filatelică „Tutova” din Bârlad, au conceput și au creat, prin Monetăria Statului, o frumoasă medalie comemorativă, care se constituie într-un autentic document istoric.

Medalia a fost confecționată din metal dur - tombac - având un diametru de 60 mm., un tiraj de 130 de bucăți și prezintă, pe avers, bustul domnitorului în ținută militară, cu decorațiile pe piept, cu capul descoperit, având privirea îndreptată spre stânga.

Bustul cuprinde întregul câmp al medaliei și este flancat, în partea stângă, de stema Moldovei, iar în dreapta, de stema Țării Românești.

Circular, pe conturul medaliei, a fost gravată legenda: „ALEXANDRU IOAN CUZA, DOMN AL PRINCIPATELOR UNITE - FIU AL BÂRLADULUI”.

Pe revers, întregul câmp al medaliei a fost ocupat de reprezentarea celei de a doua steme a țării, realizată în timpul domniei lui Al.I.Cuza, în anul 1863, stemă care, prin modul în care a fost concepută, satisface regulile heraldice corespunzătoare timpului, precum și aspirațiile domnitorului.

De o parte și de alta a stemei, gravorul a conceput reprezentarea, în partea stângă, a unor striții orizontale, iar în partea dreaptă ale altora, având o poziție verticală, completând astfel, în mod armonios, întregul spațiu al medaliei.

Pe conturul reversului, în partea superioară, circular, a fost gravată legenda: SOCIETATEA CULTURALĂ „AL.I.CUZA, BÂRLAD”, iar în partea inferioară, textul: „120 DE ANI DE LA MOARTEA DOMNITORULUI”. Deasupra legendei gravate la partea inferioară, sub stemă, au fost înscrise anii: „1873-1993”.

Apud Nicolae Mitulescu, *Documente bârlădene fixate în metal (Evenimente, fapte, oameni)*, Editura Sfera, Bârlad, 2005.

Obeliscul ridicat, la 20 martie 1990, în fața Casei Cuza din Bârlad.

Suntem datori să spunem că nu greșelile lui l-au răsturnat, ci faptele cele mari... Și cât va avea țara aceasta o istorie, cea mai frumoasă pagină ce va avea va fi aceea a lui Alexandru Ioan I”.

Mihail Kogălniceanu, 29 mai 1873.

Bustul lui Alexandru Ioan Cuza, ridicat în fața Cercului Militar Bârlad, la 15 noiembrie 2003. Sculptor: Dorinel Filichi.

Castelul este o clădire cu etaj, cu cele patru fațade aproape simetrice, cu peroane drepte și balcoane pe toate laturile. Suplu și somptuos. A fost cumpărat de Al. I. Cuza la 13/25 ianuarie 1862. Aici a fost înmormântat, lângă biserică, la 17/29 mai 1873.

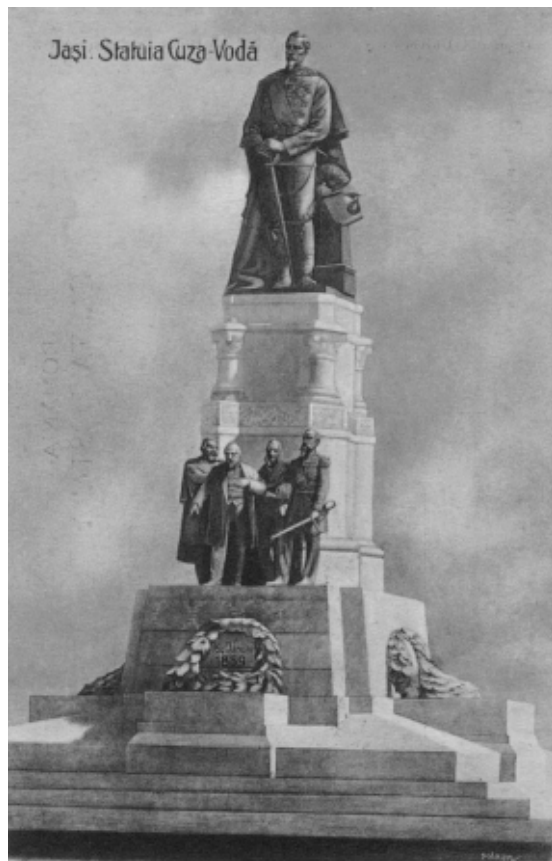
Fiii săi adoptivi, Dimitrie, m. în 1888, iar Alexandru, în 1890, fiind îngropați la Ruginoasa.

În 1907, Elena Cuza a reînhumat oasele domnitorului puse în cavoul bisericii, într-o cutie de argint, așezată într-un sicriu de stejar.

În primăvara anului 1944, apropiindu-se frontal, rămășițele pământești ale domnitorului au fost strămutate la Curtea de Argeș, iar în 1946 au fost depuse la biserica Trei Ierarhi din Iași.

Palatul Al. I. Cuza - Ruginoasa

Statuia, amplasată în Piața Unirii, este realizată de Raffaello Romanelli în 1912. Are 3,50 m înălțime, împreună cu soclul 6,50 m, greutatea de 120.000 kg. Pe soclu se află un grup statuar format din cei patru sfinți: M. Kogălniceanu, Ioan M. Florescu, C. Negri și N. Crețulescu.

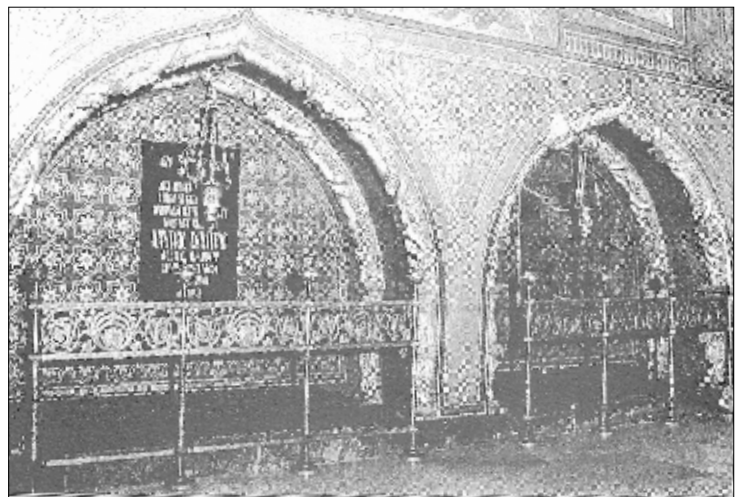
Mormintele domnitorului Moldovei Dimitrie Cantemir (1673-1723) și al lui Alexandru Ioan Cuza (1820-1873), primul domnitor al Principatelor Române Unite (1859-1862) și al Statului Național România (1862-1866).

Muzeul Unirii. A fost construit în anul 1806, după planurile arh. Bayardi și a servit ca reședință domnească, la Iași, lui Al. I. Cuza, din 1859 până în 1862. În această clădire, la 24 ianuarie 1959, a fost inaugurat Muzeul Unirii.

Universitatea „Al. I. Cuza” Iași. Clădirea a fost construită între anii 1893-1897, după planurile arhitectului Luis Blanc. Instituția a fost înființată la 26 octombrie 1860, de către domnitorul Al. I. Cuza, al cărui nume îl poartă din anul 1949. În fața Universității se află statuile lui M. Kogălniceanu – operă a sculptorului Raffaello Romanelli – și a lui A. D. Xenopol – opera lui C. Baraschi.

Castanul Unirii

Ion N. Oprea

După modelul cărvunarilor în preajma Unirii Principatelor, tineretul studios, revenit în Moldova, printre care și Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, D. Ralet, C. Rola, C. Hurmuzachi, C. Negri și alții, la 25 mai 1856, în mod secret, s-au adunat la via de pe Socola, Iași, din satul Vișani, în casa lui Petre Mavrogheni, în grădina casei, sub un castan, unde era o masă și scaune și au constituit un fel de Asociație de luptă pentru Unirea Principatelor.

Aici ei au întocmit programul Unirii, iar copacul a fost declarat „Castanul Unirii” căruia Vasile Alecsandri i-a închinat versurile intitulate „Jurământ”:

„Sub acest măreț castan,
Noi jurăm toți în frăție
Ca de azi să nu mai fie
Nici valah, nici moldovean.
Să fie numai români
Într-un gând, într-o simțire
Și să ne dăm mâini cu mâini
Pentru a țării fericire.”

*

După 152 de ani, la 20 ianuarie 2008, la „Castanul Unirii” din Iași s-au adunat elevii mai multor școli cu profesorii lor, pentru a sărbători evenimentul Unirii de la 24 ianuarie 1859.

Apud „Cronica Buciumului” de Ioan Costache Enache și Virgil Arsene, Editura Altius Academy, Iași, 2003, p. 90.

Sâmbătă, 22 martie 2008, a fost dezvelită în Piața centrală a Bârladului statuia domnitorului Alexandru Ioan Cuza, operă monumentală a sculptorului Paul Vasilescu. Statuia are o greutate de 1600 kilograme și o înălțime de 2,4 metri și a fost turnată în bronz la S.C. „Rec” și S.C. MAT din București, condusă de Constansa Tatiana Brenner, bârlădeancă prin naștere.

În fața unui numeros public, primarul municipiului Bârlad, ing. Constantin Constantinescu, a dezvelit monumentul lui Alexandru Ioan Cuza, fiind prezenți trei dintre urmașii domnitorului: Monica Roibu, din București, verișoara acesteia, Mihaela Dumitrescu, venită din Elveția, și unchiul lor, Constantin Cuza, stabilit în Germania, și multe notabilități ale județului și din țară.

A. B.

Cuza*

Al. Macedonski

Era-n acea fatală noapte
De unsprezece februar...
O babă-și aștepta copilul
Pe când ninge mereu afar';

Copilul său ce ajunsese
La ofițer de la soldat...
Și baba-și aștepta copilul
Privind prin geamul înghețat!

Iar ce știa sărmana babă
Din al politicei mister
Era: Ca Domn e Vodă Cuza
Și că-i e fiul ofițer!

Când însă el se-ntoarse-acasă
Strigând voios: - „L-am doborât”,
Bătrâna-l întrebă pe cine,
Și el tăcu posomorât.

Aflând la urmă adevărul:
- „Prea bine-i zise-ncetinel,
Dar cine-o să ne fie *Cuză*,
Când nu-l vom mai avea pe el?”

* A apărut, întâia oară, în „Literatorul”, III, 8, august 1882, p. 476.

Bibliografie CUZA

- CUZA, ALEXANDRU IOAN (1820-1873)
16058. *La lettre du Prince Couza. Scrissoarea lui Vodă-Cuza* [către Carol I, Domnitorul Românilor]. București, 1867. (18,5x12). 32 p. 1/2 sfațih. (I 60466)
- Text în l. franceză și română. Extras din ziarul „Trompeta Carpaților” din 15-27 iunie 1867, no. 524 și din 18-30 iunie 1867, no.525.
16059. *Mesajul Înălțimei sale Prințului Domnitoru cătră Adunarea Electivă a Moldovei la deschiderea seriei anuale în 6 Dechemvrie 1859. Iassii* (Tip. Institutului Albinei), 1859. (24,5x16,5). 18[-20] p. (II 106780).
16060. *Message de Son Altesse Sérénissime Le Prince Regnant [= Alexandre Jean I] r L'Assemblée Elective de Moldavie. 6/18 Decembre 1859. Jassy* (Inst. de l'Abeille), 1859. (31x23,5). 11 p. (III 119024).
16061. – *Mesagii și proclamații* [pe copertă și: răspunsuri și scrisori oficiale] ale lui Cuza-Vodă. Vălenii-de-Munte, „Neamul Românesc” Tip., Edit., Leg de Cărți, 1910, (20x14,5). 205 p. + 1 f. portr. 1,25 lei (II 32554)
- La p. 205, mențiunea: Culegerea acestor mesagii... s'a făcut după cererea tipografiei editoare... de d. I. Deleanu, student în teologie.
16063. *Proclamațiunea Măriei Sale Domnitorului Alecsandru Ioan I. Cătră locuitorii Săteni în anul 1864*. Traducere din scriere chirilică de Anastase I. Theodoru. Roman (Tip. Leon Friedmann), 1900. (17x10,5). 8 p. 10 bani. (I 408820)
16064. *Respunsulu Domnitorului Românilor către visirulu Porței*. București (Typ. Ștefan Rassidescu), 1865. (18,5x12,5). 15 p. (I 111183).
- La p. 3, prefața semnată de: Major D. Pappazoglu. În broșură sunt cuprinse scrisorile adresate de Marele Vizir Fuad lui Alexandru Ioan Cuza și de Cuza lui Fuad.
16065. *Scrisoarea M. Sele Alessandru Ionnu I cătră Patriarculu Constantinopolei în cauza independenței bisericeii române*. București (Typ. Cesar Bolliac), 1865. (14x9,5). 63 p. Prețul unui esemplaru, 1/2 Sfațihu. (I 294294)
16066. *Idem*. București [Imprimeria Statului], 1865. (12,5x10), 61 p. (I 391241)
- Pe copertă: Scrisoarea M. Sale Alexandru Ioan către Sofronie Patriarculu Constantinopolei.
- Vezi de asemenea:
- Fuad. *Epistola Marelui Vizir... și Respunsul Domnitorului* [Al. I. Cuza]. București, 1865. (2 ed.)
- 16067.* *Cuza-Vodă. Alegerea, faptele și răsturnarea lui*. Ed. I. București (Tip. Profesională, Dimitrie C. Ionescu), 1912. (17x11). 160 p. 60 bani. (Biblioteca „Flacăra”, nr. 8). (I 176872)
- Pe copertă, titlul: *Domnia și detronarea lui Cuza-Vodă*.
16068. * *Idem*. Ed. II. București (Tip. Profesională, Dimitrie C. Ionescu), 1912. (17,5x11). 160 p. 60 bani. (Biblioteca „Flacăra”, nr.8). (I 28099).
- Pe copertă, titlul: *Domnia și detronarea lui Cuza-Vodă*.
16069. * *Cuza-Vodă și călugării de ****. Craiova (Typ. Philip Lasăr), 1884. (16x10,5). 24 p. cu ilustr. (portr.). 50 bani. (I 156190)
- Lipsă copertă.
16070. * *Idem*. Craiova (Tip. Philip Lasar), 1887. (14x9,5). 24 p. 50 bani. (I 410757)

- 16071.* *Idem*. Craiova (Tip. Română Filip Lazăr&Comp.), 1895. (16x12). 24 p. 50 bani. (I 410969)
- Cuza-Vodă și Mihail Kogălniceanu în chestia evreiască v. [Uniunea Evreilor Pământenii]. Cuza Vodă și Mihail Kogălniceanu...* București, [1911]. (Editura Uniunii Evreilor Pământenii, nr. 1).
- CUZA (FIUL), ALEXANDRU
16072. *Lettre du Prince Couza r Monsieur Kogalniceano*. Paris (Imprimeries réunies), 1888. (24,5x16). 15 p. (II 103850)
- CUZA, GRIGORIE
16073. *Interpelările deputatului Grigorie Cuza* (Estrase din Monitorul Oficial, și tipărite cu cheltueala unui Român, iubitoru de adeveru și de răspândirea ideilor mântuitoare în țeară). București (Tip. jurnalului „Naționalul”), 1862. (19x12). 31 p. (I 364527)
- Cu o „Precuvântare” de I. G. Valentinianu. Cu alfabet de tranziție.
- CUZA, IOAN
- 16073bis. *Fragmente din câteva scrisori* adresate de Dl. Ioan Cuza ginereleu seu Dl. Alecsandru Atanasiade și fiiceii sale Ruxandra Atanasiade. Iași (Tip. Lucrătorilor Români Asociați), 1886. (19x12). 7 p. (I 411379)
- Descriere după copertă. Scrisori publicate pentru a lămuri opinia publică asupra acuzațiilor apărute într-o broșură anonimă, al cărei autor ar fi Scarlat Pastia și în care se publică „niște pretinse scrisori ca din partea defunctului Ioan Cuza către fostul său ginere Alecu Manoli Sturzescu”, editate probabil de cei interesați.
- Estras din *Bibliografia românească modernă* (1831-1918), vol. I (A-C). Prefață de Gabriel Ștrempel. Ed. Șt. și Enc., Buc., 1984, p. 904.

Gardion Varlaam Cuza

1. La începutul anului 1830, gen. Pavel Kiselef a făcut o vizită la Spitalul Sf. Spiridon din Iași, felicitând pe epitropi – arhiepiscopul Varlaam Cuza și pe doctori – pentru îngrijirea bolnavilor.

[*Curierul românesc*, II, 1830, p.94]

2. La 25 mai 1830, episcopul Gardion Varlaam Cuza se numără printre cei 24 membri ai Divanului apelativ al Moldovei, numit „divanul domnesc”. În cadrul Adunării Obștești a Moldovei, cu această ocazie, în care s-a citit afișul plenipotențiarului prezident, gen. Pavel Kiselef, acesta, împreună cu vistiernicul Iordache Catargiu și episc. Gardion Varlaam Cuza, au rostit cuvântări.

[*Albina românească*, II, 1830, p.171-172]

3. La 19 iulie 1832, a murit episcopul Gardion Varlaam Cuza.

[*Albina românească*, IV, 1832, p.225]

Grigore Cuza

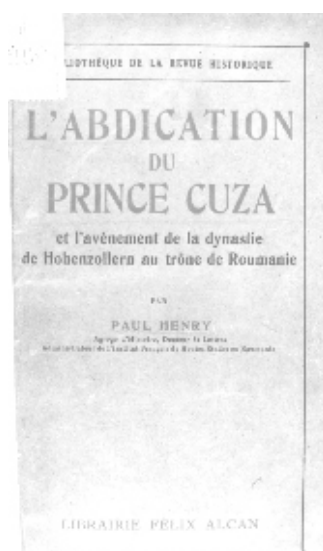
- * În cadrul lucrărilor Obșteștii Adunări din Moldova, în dezbateri, s-au remarcat A. Sturza, Grigorie Cuza și episcopul de Huși.

Se amintește proverbul „în țara unde sunt multe legi, nu se păzesc nici unele”.

[*Gazeta Transilvaniei*, VIII, 1845, p.118]

- * Spătarul Grigorie Cuza este murit în postul de șef al Departamentul Averilor Bisericești, în locul lui Nicolae D. Ghica, care și-a dat demisia din postul de ministru al averilor bisericești și al instrucției publice.

[*Zimbrul*, I, 1850, p.69, 73]

Alexandru Ioan Cuza, în edițiile dictionarului *Larousse*

Așa e cunoscut în afara țării:

* **Couza** (prince), né à Galatz, prince héréditaire de Moldavie et de Valachie, régna sous le nom d'Alexandre-Jean Ier de 1858 à 1866; m. exilé en 1873. (p.1044)

(***, *Le petit Larousse*. Paris, 1894)

* Despre el, în articolul *Roumanie*:

„En 1859, Couza fut élu à la fois hospodar de Valachie et Moldavie. Cette union personnelle fu reconnue par la Porte en 1861, et en 1878 le congrès de Berlin reconnut l'indépendance et l'union territoriale des deux principautés sous le nom de Roumanie. En 1881, la Roumanie fut érigée en royaume”. (p.1362)

* Ediția din 1910, *Petit Larousse illustré*, ne oferă, la p. 1247, informația: Couza (Alexandre-Jean, prince), né à Galatz, prince héréditaire de Moldavie et de Valachie, régna sous le nom d'Alexandre-Jean Ier de 1858 à 1866; m. exilé en 1873.

* *Couza* (Alexandre-Jean, prince), né à Galatz, prince héréditaire de Moldavie et de Valachie. Il régna sous le nom d'Alexandre-Jean Ier de 1858 à 1866; mourent en exil (1820-1873).

* Despre el, în articolul *Roumanie*:

„En 1859, Couza fu élu hospodar de Valachie et de Moldavie; cette union personnelle fu reconnue par la Porte en 1861, et en 1878 le congrès de Berlin reconnut l'indépendance de la Roumanie”. (p. 1654)

(***, *Nouveau petit Larousse illustré*. Dictionnaire encyclopédie, ne publié sous la direction de Claude Augé et Paul Augé. Paris, 1946)

* *CUZA ou COUZA* (Alexandre Jean Ier), né à Galați (1820-1873), prince héréditaire de Moldavie et de Valachie. Il fut élu prince par les assemblées de Moldavie et de Valachie en 1859 et dut abdiquer en 1866. (p.1281)

(*petit Larousse illustré*. 1974)

* *Cuza ou Couza* (Alexandre-Jean Ier) [Galați 1820 - Heidelberg 1873], prince des principautés et de Valachie (1859-1866). Son programme de réformes suscita une coalition qui l'obligea à abdiquer en 1866. (p. 1271)

(*** *Le petit Larousse illustré en couleurs*. Paris, 1996)

CUZA-VODĂ ȘI NEGUSTORUL SOARE

În Galați era un om nevoios care trăia de azi pe mâine din ce muncea cu ziuă, pe ici, pe colo. Pe năcăjitul acesta îl chema Soare.

Ce i-a fi trăsnet odată prin gând, că numai a ieșit din târg la țară și s-a apucat cioban la un popă. Și-a ciobănit multă vreme tot pe lângă popa acela, până ce într-o vreme, Soare avea cârdul lui și s-a dat de-o parte cu oile, fiind stăpân de sinea lui. Că așa-i oaia, dacă o cauți bine și te ții de dânsa, ea te îmbogățește.

Și cum era în marginea Galațiului, totdeauna vindea câte ceva; când n-avea brânză, vindea lapte, când n-avea lapte vindea lână, când n-avea lână, vindea miei și toate le potrivea așa, că le da cu preț bun, iar pe deasupra ciobanul mai avea darul că era strângător și cu socoteală, nu avea nici un nărav rău al beției, al slăbăciunilor lumești ori alte cele; el își căuta de turma lui și de treburile lui negustorești.

Și așa a ajuns într-o vreme că a făcut bune parale, atunci a vândut și oile și tot și s-a statornicit în Galați, deschizând o crâșmă la loc bun, așa că-i mergea treaba bine și cu crâșmă. Văzând că are noroc și la negustorie, a mai deschis o crâșmă, pe urmă o dugheană și tot așa până ce o bucată de uliță era numai dugheni și crâșme de-a lui Soare.

Se-nchiaburise omul de-a binelea; prinsese său la inimă și după aceasta i-a venit omului și oleacă de fudulie.

Închiaburirea lui Soare se pornise dinainte de-a ajunge Cuza domnitor. Da' când Soare era cuprins de avere și ghiftuit de bănet, Cuza se făcuse Vodă și îndată s-a apucat să reguleze cu măsurile de tot felul, că până atunci era un calamandros cu măsurile. Atunci a scos oca cea mare, spaima negustorilor și bucuria bețivilor, atunci a regulat stânjenul, prăjina, cotul, dimerlia și altele, care toate trăgeau a belșug fiind mai toate mari și-n mărime și-lungime.

După asta, Cuza, cum era obiceiul lui de-a se preface în straie și să umble pe ici pe colo, să vadă cum îs de cinstiți oamenii, iată într-o sară se duce și la Soare.

– Dă-mi o oacă de vin de-a lui Cuza – a zis domnitorul.

– Da să-l... și-l suduie de mamă pe Vodă, că n-a avut ce lucra și-a scos oca prea mare, cât o baniță.

– Ce spui, măi?

– Ce-am spus, așa-i!

Atunci Vodă a dat straiile cele de pe deasupra într-o parte și numai ce i-a arătat portul domnesc.

– Eu-s Cuza.

Soare s-a-ngălbenit ca și soarele și a căzut în genunchi dinaintea lui Vodă, cerându-i iertare.

– Nu, nu te iert; de câte ori mi-i fi suduit cu obrăznicie, față de atâta norod? De câte ori îi fi-nșalat lumea? De câte ori îi fi luat bani pe nedrept? La poliție, să te-nvăț minte.

Norodul, care era de față, văzând dreptatea lui Vodă a căzut în genunchi înaintea lui, sărutându-i mâinile și urându-i să trăiască mulți ani, ca să-l stăpânească înțelepțește și să-i mai poarte frica cei ciocoi și oameni fără de frica lui Dumnezeu.

(L. Mrejeriu, S. Teodorescu-Kirileanu, Gh. Popescu-Vinători, *Cuza-Vodă. Istorisiri pentru popor*, Piatra Neamț, 1909, p. 105-106, din volumul „Legende populare românești”, Editura Albatros, 1983)

ELEGIE II

Ioan Baban

într-un pas de noapte am visat
că mă-nvârt în cercul meu pătrat,
că mă înconjoară linii drepte
din trei anotimpuri circumspecte...

niște-ntretăieri prin reci echere
ca misterul dintr-o încăpere,
ca un stol de molime ciudate
bântuind voios prin vechi armate;

mișunau în juru-mi regimente
de strigoi din geometrii stridente,
legi, formule, reguli și hotare
între false perpendiculare,

și cum cercul meu era pătrat
se rotea și el dezordonat;
nu puteam să-nscriu în el o dungă
dintr-o veșnicie-atât de lungă...

PESTE 50 DE ANI

(fragment)

I. L. Caragiale

Sunt aproape cincizeci de ani de când am fost de față la o strălucită solemnitate.

Era găzduit la Ploiești Cuza-vodă. Primul domn al țărilor unite, înconjurat de toți notabilii orașului și de mulțimea poporului, venea să asiste la deschiderea anului școlar.

Într-o baracă vastă, unde se țineau, după metoda lankasteriană, cursurile de clasa întâia și a doua primare, plină de copii, care de care mai sărăcuți, îmbrăcați de sărbătoare – stăm toți în picioare, tremurând de neastâmpărul emoției.

Deodată se aud afară de departe urale zguduitoare; încet-încet, se apropie... În sfârșit!... vine... vine... A venit... Drepti!

Smirnă toți! și din toate piepturile, la comanda neuitatului nostru dascăl, inimosul Basile Drăgoșescu, pornește un întreit ura! de pâraie din încheieturile bătrânelor ei bărne vasta baracă.

Vodă s-a oprit în prag; se uită la noi dintr-un capăt la altul al șirului de bancă, și cu glas măreț ne strigă:

– Să trăiți, băieți!

Iar noi, încă de trei ori ura!

Vodă s-așază lângă catedră pe un jeț mare, și toată lumea, fiecare după potrivea lui, de jur împrejur.

Dascălul nostru, adânc emoționat, cu spatele la tablă și cu fața către domn, zice, de-abia stăpânindu-și tremurătura bărbii:

– Măria-ta, Dumnezeu știe numai ce se petrece acum în sufletul unui biet dascăl ca mine, venit aici din părțile românești de dincolo. Rog pe Dumnezeu să te ție sănătos și voinic pentru fericirea poporului românesc. Mintea, brațele, sângele nostru și al acestor copii sunt de-acum închinat neamului român, patriei române, domnului român, măriei-tale!

La aceste vorbe, toată lumea s-a ridicat în picioare, și vodă de asemenea; nimini nu mai putea sta jos – prea se ridicaseră sufletele.

După ce și-a scos focul de la inimă, dascălul a luat o bucată de tibișir, s-a-ntors către noi, și a zis:

– Copiii! după secole de-ncruntare, astăzi ne zâmbește și nouă, românilor, bunul Dumnezeu. De astăzi încolo, ne-am căpătat iar onoarea de popor liber, de popor latin. Jos slova străină! sus litera străbună!

Și cum scria el frumos, ca de tipar, a scris pe tabla neagră cu litere străbune:

Vivat România! Vivat Națiunea Română! Vivat Alexandru Ion întâi, Domnul Românilor!

Și bravul nostru dascăl n-a mai putut stăpâni emoția și s-a pornit pe plâns; a plâns toată lumea, și părinți și copii; iar vodă, ținându-se cât putea și ștergându-se la ochi cu batista, a bătut pe umeri pe dascăl și i-a zis:

– Să trăiești! cu români ca tine n-am teamă!

Ne-a mângâiat apoi pe noi, ne-a-ndemnat să ascultăm de dascălul nostru și a plecat cu suita, cu poporul și cu noi toți după el. Seara, luminăție. A doua zi, l-am dus, iar toată lumea, pe jos împrejurul și-n urma trăsorii mergând la pas, până la Bărcănești, la câțiva kilometri afară din oraș. Acolo s-a oprit trăsura domnului, iar el, ridicându-se-n picioare, a strigat:

– Vă mulțumesc de buna voastră primire. Acum, duceți-vă acasă, că nu puteți merge cu mine până la București; și eu am treabă mâine acolo; trebuie să dăm bice cailor. Să mergem fiecare la datoria noastră și de-acu, toți, pe treabă! Rămâneți sănătoși! să ne vedem sănătoși!

Am strigat ura! până când într-un nor de praf s-au pierdut departe trăsura domnească cu ale suitei.

I.L. Caragiale, *Nuvele, povestiri, amintiri*, Editura Facla, Timișoara, 1984, pp. 219-220.

„Sfântă a fost Elena Cuza”...

Doina Teodoru-Gavriliu

Este un bun prilej de a aduce lângă Domnitor pe iubitoarea, devotata și mult încercata sa soție, Principesa Elena Cuza, și de a reaminti circumstanțele în care Doamna s-a stabilit pentru ultimii ani de viață în Piatra Neamț.

„La Piatra Neamț se așază în casa inginerului Bacalu, pe strada Ștefan cel Mare. O căsuță modestă, cu două odăi și un antreu pe care se afla o altă odaie, pentru camerista sa, Germaine, adusă cu ea din Geneva. Casa era veselă, cu o grădiniță în față, pe care doamna Elena o îngrijea singură. În fața ferestrelor se ridica, departe, frumosul munte Cozla, îmbătrânit și el sub povara brazilor.

Acest mic târgușor moldovenesc, aducea aminte doamnei Elena scene din trecut, de pe vremea domnitorului Cuza, care povestea cu mult drag despre primirea pe care i-o făcuseră prietenii, în 1863, când trecuse prin orașul lor.

Mobilierul era tot atât de simplu ca și înfățișarea casei, căci doamna Elena nu dorea să aibă decât ce era de neapărată nevoie. El se compunea dintr-un pat, un dulap pentru haine, un scrin și un fotoliu pe care-i plăcea să stea și să asculte, în zilele de iarnă, sau când era suferindă, lectura pe care i-o făcea camerista. Din tot belșugul de odinioară nu mai păstrase decât un medalion scump, bătut în pietre rare, care încadra chipul domnitorului Cuza și care stătea neîncetat pe măsuta de lângă pat.

A ajutat financiar pe foarte mulți nevoiași. Dădea societății „Elena Doamna”, condusă de cumnata sa, Ana Rosetti, de fiecare

Crăciun și Paște ajutoare și îmbrăcăminte pentru copiii sărmani ai școlilor primare din Iași; Spitalului din Piatra trimise suma de 10.000 lei pentru cumpărarea instrumentelor de sterilizare, cu o singură dorință: să fie pusă în sala de operație o placă comemorativă a lui vodă Cuza. Când ieși cel dintâi operat, datorită milostiveniei ei, fu adus înaintea doamnei Elena, care nu numai că se bucură de izbutirea operației, dar îi mai dădu și 100 lei.

De multă vreme doamna Elena hotărâse să dezgroape osemintele domnitorului Cuza, pentru a le îngropa în biserica de la Ruginoasa. Așteptase să vadă ce era să se hotărască în privința aducerii lui în fosta capitală a Moldovei. Cum nu se mai îndeplinea nimic, se hotărî să-și facă cea din urmă datorie creștinească față de domnitorul și soțul său, fără a mai cere nici un ajutor din partea guvernului țării.

Pe la sfârșitul verii, doamna Elena, simțindu-se destul de imputernicită ca să îndure drumul ce trebuia să-l facă, plecă spre Ruginoasa, întovărășită de fratele său, Theodor, singurul ce mai rămăsese în viață dintre frați. [...]

Cum aflară țăranii că doamna Elena se află în stația Ruginoasa, veniră în grupuri, grupuri, să i se închine. „A venit sfânta!” era zvonul ce zbură din gură în gură, și întreg satul apucă spre biserica boierească, s-o vadă.

Rămășițele lui vodă Cuza fuseseră dezgropate cu o zi mai înainte. Câțiva buni prieteni și fratele său Theodor erau singurii de

față.

După ce se sfârși slujba religioasă, doamna Elena spălă cu mâinile sale, în curtea bisericii, sub ochii țăranilor, oasele găsite, pentru a le pune în cripta bisericii.

Cu simplitatea în care trăise și murise întemeietorul statului român, îndeplinea acum și soția sa datina din bătrâni față de cel de sus. Cu pioasă amintire, doamna Elena le închise apoi în cutia de argint, închinându-se ca înaintea unor moaște.

- Acum, - spuse ea, după ce încredință preotului rămășițele soțului, - pot muri împăcată, căci mi-am împlinit și cea din urmă datorie către El.

Pe toată întinderea pământului românesc, mai cu seamă în Moldova, începuseră să fiarbă în preajma celor cincizeci de ani de la unire, tineretul și țăranimea, ca să sărbătorească pe înfăptuitorul ei. Cel dintâi monument al lui fusese dezvelit la 24 ianuarie 1907, în comuna Grivița, din județul Tutova, din inițiativa lui Stroe Bellescu și cu banii sătenilor din acea comună.

Al doilea monument fusese ridicat de sătenii din Mărășești, din inițiativa primarului, Niță Vasiliu. Ca inscripție puse: „Cuza Vodă părintele poporului. Țăranimea din Putna recunoscătoare”.

Îndată după 24 ianuarie o delegație a Ligii culturale din Iași, alcătuită din președintele ei, Nicolae Iorga și două studente, Păpurică și Gidei, se înfățișară la Piatra ca să înmâneze principesei Cuza o adresă a Ligii, împodobită de pictorul Stoica cu un chip al lui Cuza vodă.

Iată cum povestește pana măiastră a lui Nicolae Iorga, martor ocular:

„...În acea odăiță neagră, în care se deslușea în fundul unui fotoliu, dintr-o săracă rochie de doliu veșnic, sub un cauc de călugăriță acoperit cu un vâl simplu de lână, o figură mărunță, săpata fin în fildeș palid.

Când una dintre cele două fete îi citi cu emoție rândurile de închinare, Doamna se ridică, sprijinindu-se greu pe bițele mâinii bătrâne, care făcuseră odată atâta bine și care tremurau slăbite în mânecile de lână neagră. O vedeam acum bine: era o femeie micuță de stat, foarte delicată, pe care o simțeam însă că putuse sta odinioară alături de un Domn, și de Domn! Îndrăznii a mă uita în ochii ei mari, luminoși, adânci ca în vechile portrete care răzimbau de fotoliul scump stema țării. În orbitele adânci, pline afund de o umbră tristă, ochiul rămăsese în liniștea lui, împăcată viu și puternic uneori cu căutătura stăpânitoare, alteori înduioșat, bun, plin de binecuvântare. Când se auzi pomenindu-se numele și faptele aceluia pentru care avusese toată iubirea femeii și o iertare pe care puțini o pot da, acest ochi privi undeva, departe, unde mergea și gândul tuturor celor de față. Apoi, în arcuțura de jos a orbitei adânci, o lacrimă mare se strecură încet. După patruzeci de ani, ea putea să plângă încă pentru dânsul.

Și vorbi cu un glas care nu avea îndoieli și zăbăvi și în care slăbiciunea punea doar un ritm încet, care te făcea să simți că acestea nu sunt vorbe ca ale tuturor celorlalți oameni, că este într-nsele ceva imaterial, aș zice aproape supranatural, ca în tot ce privea pe această femeie de mult ieșită din rândurile grăbite, zgomotoase, pătimeșe și vulgare ale oamenilor. Și în felul ei de a vorbi știa să amestece două elemente care nu mai merg împreună azi, dar care prin unirea lor făceau și marele farmec al elocvenței marelui soț: cea mai desăvârșită simplificare și cea mai autentică majestăte. Când citirea adresei se termină, auzii aceste cuvinte de mulțumire, pe care le întovărășea un adevărat de suverană:

- Să trăiască România tânără!”

Curând după semicentenarul Unirii, la 14 februarie, căzu la pat, pentru a nu se mai ridica. O mică răceală o dădu în pneumonie; zguduită de o tuse seacă, sfârșită de nesomn și nehrănire, aștepta cu împăcare moartea care însă nu venea repede.

Populația Pietrei trecea zilnic pe la poarta ei, să afle știri, și multe rugăciuni se ridicară spre cer pentru însănătoșirea mării binefăcătoare. Pietrenii se obișnuiseră s-o aibă între ei, s-o vadă rar

în trăsură și doreau s-o păstreze și s-o venereze.

În dimineața de 2 aprilie 1909, la ora 5, își dete sfârșitul, desfăcându-se de legăturile sale pământești. Era în vârstă de 83 de ani și nouă luni. Fu îmbrăcată în rochia neagră, pe care și-o pregătise singură. Numeroase flori îi acopereau sicriul simplu; parcă dormea și, din lumea dreptilor, binecuvânta pe bătrânele, copiii și pe toți sărmanii care plângeau în genunchi, lângă aceea care le purtase atâta grijă în viață.

În urma morții sale, mitropolitul Moldovei trimise ordine ca pe tot întinsul Moldovei să se tragă clopotele bisericilor și mânăstirilor, „pentru ca râul, pădurea și muntele să afle că a murit doamna Elena Cuza”.

Vagonul care purta spre Solești rămășițele doamnei Elena se aprinse. Focul curățitor căuta să mistuie ceea ce mai rămăsese din aceea care-l purtase în suflet o viață întreagă.

Peste 2-3 ani trăsnetul căzând asupra bisericii din Solești, involbură toate coroanele care îi împodobiseră sicriul, ca și cum bogăția de flori și de pomenire de pe panglicile îngălbenite ar fi

atârnat prea greu deasupra aceleia care s-a purtat în viață atât de simplu și a cerut atâta uitare. Rămase doar o singură coroană de flori cu „nu mă uita”, pe ale cărei panglici scria: „Veneratei Principese Elena Cuza”. Regele Carol I.”

Încercând să regăsim în fotografie datele furnizate din monografia d-nei Lucia Borș*, observăm unele schimbări determinate de supraînălțarea și lărgirea străzii.

Parcurgând lista proprietarilor imobilului, aceștia sunt: Boierul Lalu (venit din Elveția, face aici avere), care o lasă moștenire fiicei sale, Jana Nicolau; - intervine naționalizarea; apoi intră în proprietatea lui Constantin Bărgăoanu, care vinde actualului proprietar, Gh. Cojocar. Până în 1955 când imobilul este inclus în Patrimoniu, locatarii au mai intervenit în structura interioară a clădirii.

Placa din marmoră albă a fost pusă în 1959 și reflectă mentalitatea edililor vremii, după care, Elena Cuza a fost numai soția lui Al. I. Cuza, nu și Doamna Țărilor Române.

Și cum, în aprilie 2009, se împlinește un secol de când a plecat în căutarea soțului iubit, s-ar cere o altă placă și un alt respect.

* „Doamna Elena Cuza”, Editura Pelendava, Craiova, 1992.

ANIVERSĂRI

Urmuz

Sbaterea sufletului svăcnind în afară, eliberarea și ajungerea până la El geamăt din lovirea dură cu brutalitatea.

Acest el cu literă mare, tot așa de îndreptățit cum cel despre Isus. Amândoi amanții viitorului, apostolii unor lumi ce au să vină. Ura și batjocora umbră inerentă vieții lor.

Și totuș, ochii țintind halucinați acel punct miraculos aperceptibil doar celor aleși.

Pentru a ajunge acolo, ștreangul: mijloc fericit.

Noi, rămașii, tremurăm și ne îngrozim.

Arareori, în clipe de ruptură dureroasă cu mediul, îi invidiem curajul.

Câte odată îl avem și atunci ne simțim frați.

Între noi și El punte pe care sentimentele se plimbă dansând, înfrățindu-se până la contopire.

Se naște marea și absurdă sinteză: a Nimicului.

Găsirea afinităților cu Nirvana, abundă.

Colțurile se tocesc pentru a deveni marele tot.

Picăturile timpului înghețate, sau curgând vertiginos, nu mai importă.

Dar scoarța terestră obligă la zile cu preocupări mercantile până la abrutizare. Atunci Urmuz pare un vis absurd și adesea rușinea că ai fraternizat cândva cu un nebun menit să fie înghițit chiar de întunericul clipei următoare dispariției lui.

Și totuș nu e așa.

Urmuz trăește încă.

Prezența lui printre noi, sfârc care biciue conștiințele. În bezna sufletului urmărim aplecați adânc urmele pe cari pașii lui i-a lăsat zgâriind violent pământul trivializat prin clișeism.

Urechile feciorești mai sângerează încă de desverginarea făcută de fraza impetuoasă și virilă.

De acum cuvântul devine spermatozoid fecund. Urmuz a contribuit și el la operația voronofiană făcută limbei anchilozate și peltice.

Aceasta e forma țipând de bucuria reușitei depline. Rămâne fondul, problemă profund dureroasă ca o rană ciugulită de vulturi.

La răspântia secolului Urmuz spânzurat: semafor semnalând dezzechilibrul tuturor celor aplecați atent la zgomotele venind din abisuri sufletești.

Lucrând în colțul obscur, pe când noi ne încălzeam încă la lumina unui soare fals, El a deschis robinetele frigului care acum cuprinde pe toți.

Soarele de până azi gol în toată inutilitatea lui.

Frigul crește insinuat muștrător superfluidității noastre. Cei cu pielea sufletului groasă insesizabili acestui eveniment continuă a se închina vechiului astru.

Dar noi cari simțim frigul pătrunzându-ne ascuțit, nevoie de reacționare. Și atunci: mișcare, multă mișcare. Nașterea constructivismului, suprarealismului și celorlalte isme dinamice, necesare vieții noastre amenințate cu înghețul.

Cei cărora falșul soare le e suficient, privesc această vertiginositate de linii, cuvinte, sunete, culori, nedumeriți și exclamă: Nebunii.

Să le fie de bine.

Lor și tovarășului sufletesc care îi menține fără nici un pericol în frigul banalității și al locului comun.

Noi însă avem nevoie de mișcare, cât mai multă și mai variată.

O întregă acrobație intelectuală.

Datoria noastră de a o intensifica la maximum.

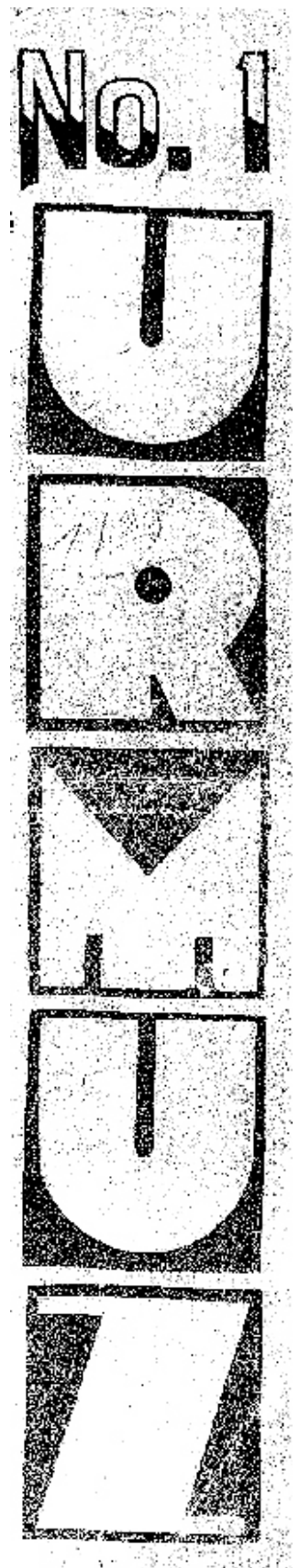
Părăsind falsul astru, nevoiți la aceste salturi de clown spre a ne ține prin fricțiunile lor sufletul cald, năzuim totuși că vom afla cândva soarele cel adevărat.

Și atunci...

George Bogza

* **Urmuz** (Demetru Demetrescu-Buzău), n. 17 martie 1883, în Curtea de Argeș, d. 23 noiembrie 1923, București.

* **Geo Bogza**, n. 6 februarie 1908, în Ploiești, d. 14 septembrie 1993, în București, fiul Elenei Rhea Silvia (n. Georgescu) și al lui Alexandru Bogza – inginer. A avut trei frați: Alexandru – prof. de muzică și filosof, Ovidiu – inginer și Nicolae, *alias* Radu Tudoran – scriitor, și o soră: Elena.

Revistă de avangardă,
Câmpina, 1928.

Director: George Bogza.

Angoasa în poezie

Cristina-Maria Lădaru

Poezia *Amurg de toamnă* a fost publicată în volumul *Plumb*, de George Bacovia, apărut în anul 1916.

Amurg de toamnă

I.	Amurg de toamnă pustiu, de humă, v ² - v ⁴ -v v ⁷ - / v ⁹ -v	10/a
II.	Pe câmp sinistre șoapte trec pe vânt - v ² - v ⁴ -v v ⁶ -v ⊥ v ¹⁰ -	10/b
III.	Departe plopii s-apeacă la pământ v ² -v v ⁴ -v v ⁷ -v vv ¹¹ -	11/b
IV.	În larg balans lenevos, de gumă. v ² - v ⁴ - vv ⁷ - / v ⁹ -v	10/a
V.	Pustiu adânc... și-ncepe a-annopta, v ² - v ⁴ - v ⁶ -v vv ¹⁰ -	10/a
VI.	Și-aud gemând amorul meu defunct, v ² - v ⁴ - v ⁶ -v ⁸ v ¹⁰ -	10/b
VII.	Ascult atent privind un singur punct v ² - v ⁴ - v ⁶ - v ⁸ -v ¹⁰ -	10/b
VIII.	Și gem, și plâng, și râd în hi, în ha... v ² - / v ⁴ - / v ⁶ - v ⁸ - v ¹⁰ -	10/a

Atmosfera care se desprinde din versurile poeziei este una de angoasă și apăsare, fiind amplificată senzația incapacității de desprindere de contingent, „în larg balans lenevos, de gumă”. Ritmul poeziei este iambic, susținut și de versul martor VIII, unde apare o succesiune de celule iambice: „Și gem, și plâng, și râd în hi, în ha...” vers cu următoarea structură prozodică: v²- / v⁴- / v⁶- v⁸- / v¹⁰-. Cuvintele cu structură prozodică iambică *amurg*, *pustiu*, *defunct* prezente în această poezie induc o stare de apăsare, alunecare în mundanul acaparator, de neputință și de singurătate în marea lumii agitate din jurul poetului. Dar în același timp acest ritm iambic îi conferă poeziei o cadență ce pare a se depărta de tenta funebră a poeziei bacoviene. Ca în finalul poemului să se apropie de alienarea resimțită ca pe o transformare a întregului univers într-o lume fără viață unde și-a creat propriul limbaj al crizei, „Și gem, și plâng, și râd în hi, în ha”. Poezia sugerează angoasa și anxietatea prefigurate de poezia *Plumb*, prin structuri precum „sinistre șoapte”, „Pustiu adânc”, „Amurg de toamnă pustiu, de humă”. Totul este negru, întunecat și tinde spre nevroză și moarte. Imaginea ploilor ce „s-apeacă la pământ” prezintă singurul element ce imprimă o mișcare dar chiar și aceasta este lentă. Totuși mișcarea lor greoaie este cea care subliniază această imposibilitate a desprinderii de mediul apăsător și singuratic prin acel „balans lenevos, de gumă”. Conform lui Tudor Vianu tehnica lui Bacovia este de a „tinde către o individualizare a impresiilor”¹ de unde reiese că acest tablou al ploilor în balans este una dintre cele mai sugestive imagini ale liricii noastre. În cea de-a doua parte a poeziei apar construcții lirice auditive prezentate gradual, de la un pustiu adânc al tăcerii absolute „Amurg de toamnă pustiu, de humă”, „Pustiu adânc”, la geamătul amorului defunct, „Și-aud gemând amorul meu defunct” și la ascultare încordată, „Ascult atent privind un singur punct”, ducând în cele din urmă la agonia

din ultimul vers „Și gem, și plâng, și râd în hi, în ha”. Ritmul și versurile poeziei ne induc imaginea unui suflet ajuns la saturație datorită sentimentului izolării, revelator prin folosirea repetată a cuvântului *pustiu*; „Amurg de toamnă pustiu”, „Pustiu adânc”.

Versurile III și IV sunt cele atipice în ceea ce privește structura prozodică, ele fiind cele care exprimă mișcarea ploilor. În aceste versuri apare o perturbare ritmică cu valoare expresivă, așa cum spunea și Pompiliu Constantinescu „notația e densă, sugestivă”². Și totuși aceste versuri, anume „Departe plopii s-apeacă la pământ/ În larg balans lenevos, de gumă” nu fac notă discordantă în întregul poeziei, aici găsindu-se mișcarea opusă singurătății și imobilității „Ascult atent privind un singur punct”, dar și elementul de accelerare a senzației de închistare. Sinestezia nelipsită în lirica bacoviană, de factură simbolistă, este construită gradual în aceste versuri pentru ca în final să ne aflăm în fața unui tablou complet în care senzațiile auditive, vizuale, olfactive se întrepătrund. Întâi apar structurile poetice vizuale „Amurg de toamnă pustiu”, „plopii s-apeacă la pământ”, apoi cele auditive „Și-aud gemând amorul meu defunct”, „sinistre șoapte trec pe vânt”, iar cele olfactive sunt sugerate prin epitete și substantive precum *humă*, *gumă*. Așa cum atestă și ultimul vers, decisivă este senzația auditivă ilustrată de verbele *gem*, *plâng*, *râd* care fiind exprimate în celule iambice consecutive ne sugerează singura soluție de evadare, defulare. Toată tristețea și apăsarea sugerate de balansul de gumă care indică o înrădăcinare prea „lipicioasă” și de netrecut în lumea reală plină de dureri și suferințe este depășită prin luarea de atitudine din versul martor. Acest vers are statut de vers martor nu numai pentru că are o structură vădit iambică, dar și pentru că el conține cuvintele care constituie atitudinea eu-lui liric față de ceea ce îl înconjoară.

Asonanța prezentă în „vânt – pământ”, pusă alături de rima corectă „defunct – punct” ne sugerează acea legătură irevocabilă cu realul, lumescul. Și în același timp reprezintă elementul catalizator care determină starea din finalul poeziei.

Note:

1. Tudor Vianu, *Figuri și forme literare*, Editura Casa Școalelor, București, 1946, p. 132.

2. Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, vol. I, Editura pentru Literatură, București, 1967, p.160.

Bibliografie:

Bacovia, G., *Plumb*, Ediția a II-a, Prefață de Nicolae Manolescu, Biblioteca pentru Toți, Editura Minerva, București, 1981.

Bacovia, G., *Versuri și Proză*, Prefață de Ion Apetroaie, Ediție îngrijită de Ion Nistor, Editura Albatros, București, 1990.

Constantinescu, Pompiliu, *Scrieri*, vol. I, Editura pentru Literatură, București, 1967.

Vianu, Tudor, *Figuri și forme literare*, Editura Casa Școalelor, București, 1946.

Voica, Adrian, *Repere în interpretarea prozodică*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1998.

Cuvinte românești fundamentale, de Ion Popescu-Sireteanu

Alexandru Mănăstireanu

Autorul, Ion Popescu-Sireteanu*, se adresează cititorului tânăr, dornic să cunoască frumusețea și bogăția limbii materne, deopotrivă specialiștilor, dar și străinilor care învață sau doresc să învețe limba noastră – fie singuri, fie în cadrul studiilor universitare.

În acest volum sunt prezentate în ordine alfabetică doar 65 de cuvinte, fiecare cuvânt fiind un amplu și documentat studiu de specialitate cu trimiteri la sursele folosite, cu mențiuni privind originea latină sau ca străvechi creații românești prezente și în dialectele românești din sudul Dunării, subliniind accentuat unitatea și continuitatea limbii și poporului nostru, situat geografic în calea tuturor migrațiilor năpustite asupra noastră și care... „cum veniră, se făcură toți o apă și-un pământ”. Doar slavii și ungurii au făcut excepție și au supraviețuit prin creștinare, găsindu-și un loc sub soare în spațiul geografic din vecinătatea noastră.

Deoarece ultimii veniți ne-au contestat continuitatea, autorul, stăpânindu-și o îndreptățită indignare, afirmă că „tocmai de aceea suntem nevoiți să vorbim mereu despre continuitatea noastră în Dacia și, la marile argumente ale istoriei și ale bunului simț, să aducem argumente noi. Iar limba este și astăzi un mare rezervor de probe ale vechimii și statorniciei noastre”.

Dintre cele 65 de cuvinte prezentate, mă refer în mod deosebit la „codru, doină și dor”, primul fiindu-ne adăpost și scut împotriva migratorilor, iar doina și dorul s-au întrepătruns și ne-au creat acel specific românesc care, numai la noi și în limba noastră au rodit multiple valori semantice de suflet. Doina, în limba noastră pornind ca interjecție, a parcurs un lung traseu până a fi substantivul „*doină*” de astăzi, cântând dorul, bucuria, iubirea și ura, suferința și întristarea, ea fiind cântecul suferințelor sufletului românesc.

Doina e poezia însingurării și a dorului, e glas de jale și de dor, e viers cu foc, e un dor al despărțirilor și al îndepărtării, iar rădăcinile ei stau la temelia dăinuirii noastre neîntrerupte pe aceste meleaguri.

În spiritul celor scrise anterior ca fiind judecați de valoare ale autorului, îmi permit să adaug subiectiv că, în perioada grea și crâncenă a războiului, generația mea a simțit din plin toate stările sufletești emoționale ale unor oameni foarte tineri atunci, care au răspuns prezent la chemarea PATRIEI.

Departa de cei dragi și de meleagurile natale, în ritmul trepidant și aspru al vieții de astăzi, înfruntând nesiguranța și moartea în orice moment, în scurtele perioade de relaxare între confruntări, am constatat și simțit pe viu marea mângâiere

sufletească a doinelor cântate cu sufletul, cu inima și acel **DOORRR!** tulburător până la transfigurare și uitare de sine. Cu ochii, cu inima și sufletul înlăcrimat simțeam uneori o durere aproape fizică a corpului nostru parcă flagelat de ceva, ori de cineva.

Cei care mai suntem încă în viață n-am uitat și nu vom uita acele stări emoționale de excepție, în vremuri de excepție.

Și tot aici, cuvântul „dor”, intraductibil în alte limbi, punând în discuție diferite expresii de genul: casa dorului, curțile dorului, ori floarea dorului, autorul ar dori să vadă un pictor care ar fi în măsură să reprezinte pictural aceste expresii subtile din limba noastră.

Drept concluzie finală în acest caz, autorul afirmă următoarele: „Înțelegem și mai bine că «dor» este un cuvânt străvechi lăsat nouă moștenire de către părinții părinților noștri călători și ei, pe drumuri nesfârșite, spre curțile dorului. Noi am primit moștenirea și am înnobilat-o prin veacuri, încât astăzi putem spune că *dor nu este un cuvânt, ci fluviul care adună în albia lui toate apele sufletului românesc*”. Cred că mai frumos de atât nu se mai poate spune.

În cele scrise până aici afirm că autorul, cu un număr impresionant de volume publicate ca antologii și ediții speciale, plus scrierile originale însumând peste 50 de titluri – nu are

nevoie de prezentarea mea, opera fiindu-i cel mai fidel și obiectiv prezentator.

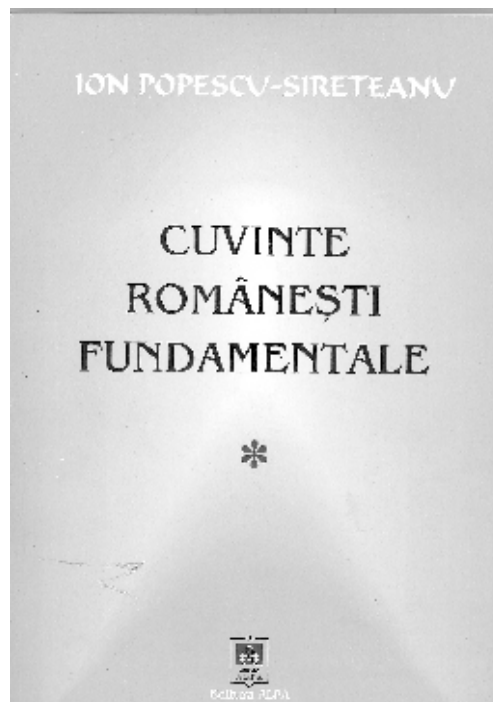
În privința valorii intrinsece a celor publicate iarăși afirm că și volumul de față se impune și se autopezintă cititorilor prin sine însuși.

În unele părți ale ediției „Cuvinte românești fundamentale” omul de știință a adăugat o adevărată poezie în proză, fiind o reală „*Odă a limbii române*”, acesta fiind motivul afirmației mele de la început, că în ciuda unei lucrări științifice riguroase, lucrarea, în total și în final, se citește cu ușurință, ceea ce sporește și mai mult interesul cititorului român ori străin.

Și o ultimă observație: cartea apare într-o cromatică ideală ca aspect, ce-ți dă o liniște și un confort psihic în măsură să parcurgi avid conținutul în sine.

Tot acum aș adăuga grijă deosebită ca în textele prezentate să nu se strecoare inerente mici greșeli de tipar, ceea ce aduce o notă în plus la cele spuse până aici.

* Ion Popescu-Sireteanu, *Cuvinte românești fundamentale*, vol. I, Ediția a II-a revăzută, Editura Alfa, Iași, 2007.

Pornind de la folclorul enigmistic...

Vasile Turculescu

Literatura populară este una din componentele majore ale tezaurului nostru folcloric. Ea a suscitat interesul celor mai mari scriitori și a făcut obiectul unor aprofundate culegeri, antologii, studii științifice, eseuri. Trebuie să subliniem că și rebusismul își revendică începuturile în această inegalabilă literatură populară, pentru că ghicitorile, cimiliturile, de ce-urile care constituie folclorul enigmistic au alimentat și inspirat jocurile de spirit până în zilele noastre. Trăsătura comună a acestor probleme, vechi sau noi, este că ele ascut agerimea minții, îmbogățesc cunoștințele, exersează atenția, cultivă munca organizată, dezvoltă judecata, distrează instruind.

Vocația omului pentru ghicitori este înnăscută mergând până în timpuri mitologice, dacă ar fi să ne reamintim doar de enigma Sfinxului: „Ce animal umblă dimineața în patru picioare, la amiază în două și seara în trei?” (*Omul*). În acest caz, următoarele ghicitori, construite după același model, ar putea să indice și vechimea unora din creațiile noastre populare: „Cine are șase picioare, dar numai pe patru umblă?” (*Călărețul*) sau: „Unii îl au întreg, alții pe jumătate, iar alții deloc?” (*Părinții*). Asemănarea cu enigma Sfinxului este izbitoare, dar, desigur, nu se pot face datări pe această bază.

Ceea ce caracterizează folclorul nostru enigmistic este imensa sa varietate tematică. Prin intermediul ghicitorilor, poporul a exprimat tot ceea ce a putut să cadă sub observația sa, începând cu însăși ființa umană, cu lumea înconjurătoare, fauna și flora, natura și cosmosul, dar a abordat larg și relațiile sociale, virtuțile și viciile, atitudinea față de moarte, iar prin forța lor moralizatoare și pilduitoare, unele ghicitori s-au transformat de-a dreptul în proverbe.

Existența ghicitorilor în aceeași formă în toate regiunile românești este încă una din dovezile unității etnografice a poporului nostru.

Este remarcabilă, totodată, latura militantă a ghicitorilor prin care sunt denunțate aspirarea din trecut, organele represiunii, rolul și rapacitatea ciocoilor etc. Câtă obidă este concentrată, de pildă, în aceste câteva cuvinte: „Ce e greu peste bordei?” (*Birul*). *Bățul*, ca instrument de pedeapsă, a fost cuprins în următoarea ghicitoare: „În pădure m-am născut,/ În pădure am crescut,/ Și în oraș m-a adus,/ Judecător am fost pus.”

Setea de cultură, năzuința poporului spre lumină, a preamărit învățătura, cartea, știința: „Câmpul alb/ Oile negre/ Cin'le vede/ Nu le crede/ Cin' le paște/ Le cunoaște” (*Cartea*). Dar când este vorba de ciocoi, ghicitoarea devine aspră și ironică. Iată: „Ca și varza eu am foi/ Și-s iubită de ciocoi/ Căci mă țin numa-n dulap/ Nu vor să mă bage-n cap!”. Și tot despre ciocoi și despre lăcomia acestora: „Boieraș de modă nouă/ Fură școșca de pe ouă”.

În cuvântul înainte la ediția îngrijită de Jordan Dăcu a monumentalei lucrări a lui Artur Gorovei, „Cimiliturile românilor” (București 1972, Editura Eminescu), se precizează că „dincolo de alura lor generală de joc, de șotie, de joc de cuvinte, se desprind gânduri și năzuințe, ghicitoarea fiind ferm împlântată în realitățile care au generat-o”. Poporul a formulat însă cu ușurință și noțiuni abstracte. *Gândul* este: „Nuielușă fermenea,/ Colindai lumea cu ea”, iar *cugetarea*: „Ager, sprinten și ușor/ Fără aripi pot să zbor/ Printre ploaie, printre nori”.

Filtrate de-a lungul secolelor și transmise de la o generație la alta, ghicitorile au atins un grad de exprimare artistică remarcabilă. Abundă tot felul de figuri de stil, ceea ce l-a făcut pe folcloristul G. Pascu să claseze ghicitorile în mai multe grupe: metaforice, perifrastice, metonimice, sinecdotice etc. Ghicitorile au recurs la tot felul de aliterații, asonanțe, au creat cuvinte noi, având astfel un profil distinct, de o inegalabilă măiestrie. Cu această alcătuire, ghicitorile ținesc să deruteze pe ascultători, să creeze perplexitate „pentru a conduce pe piste false pe dezlegători”, cum subliniază Jordan Dăcu în cuvântul său mai sus citat. Ideea aceasta de „pistă

falsă” este astăzi o noțiune curentă în careurile de definiții, aceste rebusuri îndrăgite de cititori, și relevă în ce mare măsură se continuă în rebusism tradițiile cimiliturilor și ghicitorilor făurite de poporul român.

Dicționarul explicativ al limbii române definește ghicitoarea astfel: „Specie a literaturii populare, de obicei în versuri, în care se prezintă sub formă metaforică un obiect, o ființă sau un fenomen, cerându-se identificarea acestora prin asocieri logice”.

O definiție interesantă mi se pare cea formulată de Marcel Bernasconi (în revista franceză „Historia”, nr. 217/1964) după care „Enigma propriu-zisă constă din prezentarea unui subiect oarecare, concret sau abstract, descriindu-l cu ajutorul unora dintre caracteristicile sale judicios așezate, enunțate într-un fel general sau, mai adesea, aplicate la alte obiecte foarte diferite de acela despre care este vorba în realitate, dar care se potrivește, de asemenea, cât mai exact posibil și unuia și celui alt, cu excepția unei particularități incompatibile cu subiectul înșelător, detaliu care trebuie, în definitiv, să îndepărteze îndoiala în ceea ce privește exactitatea soluției”. Din descrierea de mai sus reținem ideea că soluția este sau trebuie să fie univocă, adică, prin ceea ce o particularizează trebuie să se aplice unui singur obiect sau idei. Prolixitatea nu adaugă nici o calitate și aceasta trebuie avut în vedere și de către compunătorii de probleme de azi.

Pe calea ghicitorilor se stabilește un dialog între cel ce le propune și cel ce le dezleagă. Învăluirea întrebării într-o formă meșteșugită, ca și iscusința celui ce urmează să răspundă, fac farmecul dintotdeauna al ghicitorilor. Ce determină această atracție irezistibilă? Se pare că explicația cea mai bună a dat-o Sextil Pușcariu, care zicea că „a ghici are mai mult farmec decât ceea ce e spus pe îndelete și amănunțit”. Minte omului are această predispoziție iscoditoare de a descifra lucrurile ascunse sau necunoscute lui, care l-a urcat din treaptă în treaptă a dezvoltării sale istorice și care îl propulsează cu aceeași forță și în viitor.

Aria folclorului enigmistic prin care înțelegem ghicitorile și cimiliturile de tot felul, a fost cercetată cu interes de o seamă de folcloriști, datorită cărora cea mai mare parte este cuprinsă în culegeri de mare valoare, care conservă astfel această imensă creație populară. Faptul că fiecare generație a avut partea sa de contribuție relevă însăși latura dinamică a folclorului, prin aceasta el constituindu-se într-o adevărată frescă socială.

Este greu de a selecta chiar și numai cu scop exemplificator din acest tezaur al ghicitorilor. Vom remarca însă că, în unele cazuri, ghicitoarea este voit ușoară, cu scopul de a atrage ascultătorii, de tipul: „Mănăstire într-un picior,/ Ghici ciupercă ce e?”. Într-alte cazuri, exprimarea este plină de gingășie și farmec, ca în cazurile următoare: „Ce e nalt cât casa,/ Verde ca mătasa,/ Și amar ca fierrea,/ Și dulce ca mierea?” (*Nucul*) sau: „Eu n-am din natură/ Nici limbă, nici gură/ Dar spun la oricare/ Cusurul ce-l are/ Și nu se mânia/ Ci va să mă ție!” (*Oglinda*).

Roadele pământului de tot felul, cerealele, fructele, legumele, pentru care țăranul a trudit îndelung și pentru care a avut un fel de adorație sacră, oglindită și în solemnitatea cu care se așează la masă, cum se împărțeau bucatele, cum se strâneau firimiturile, au intrat și în componența unor ghicitori. Iată o ghicitoare despre *varză*: „Capul, trupul, mi-i tot una/ Pe-un picior stau totdeauna/ Cămăși am nenumărate/ Și le port toate-mbrăcate”. După cum se observă, descrierea este cât se poate de exactă și cu toate acestea nu-i lipsește forma criptică specifică ghicitoareii.

Pe baza acestei introduceri în folclorul enigmistic se cercetate evoluția ghicitorilor, gradul lor de diversificare în enigmistica modernă, interesul pe care l-au suscitat în rândurile scriitorilor, reluările de teme din ghicitori în creațiile rebusiste de azi. Iată, așadar, subiecte interesante pentru literatura rebusistă și pe care sperăm să le prezentăm în continuare cititorilor.

Nichita Stănescu

n. 31 martie 1933, în Ploiești,
d. 13 decembrie 1983, în București.

Nicolae Labiș rebusist

Sergei Coloșenco

Enigme cu

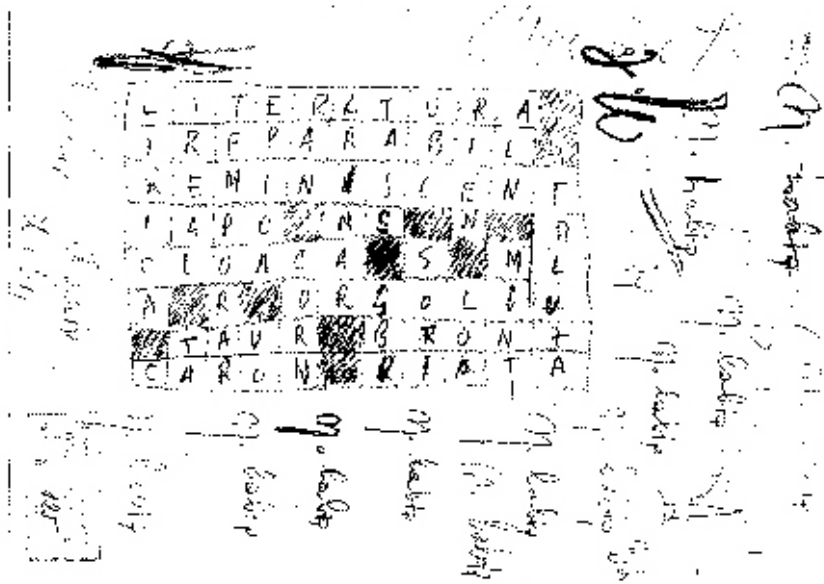
Atâta să nu uitati;
că el a fost om viu
viu
piposibil cu mîna.

Atâta să nu uitati
că el a trăit cu gura lui, -
că avea piele
îmbrăcată în stofă.

Atît să nu uitati, -
că ar fi putut să stea
la masă cu noi,
la masa cînei celei de taină

Atît să uitati! Numai atît, -
că El a trăit,
înaintea noastră...
Numai atît,
cu genunchi vîșz, să uitati!

La Muzeul din Suceava, la Fondul „Nicolae Labiș”, se află două încercări ale poetului în domeniul cuvintelor încrucișate.

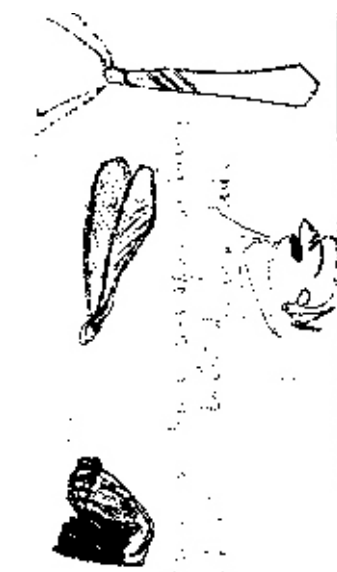
Cele două careuri, dintre care doar unul e finisat, celălalt început și abandonat, dovedesc interesul lui Nicolae Labiș pentru această îndeletnicire, care la noi, atunci, era la început. Primul careu, inventariat la nr. 125, este de 11/8, cu 12 puncte negre (cu unul mai puțin decât norma), cu două bare și cu câteva cuvinte rare... inexistente. Grila este făcută cu mâna, fără linie, nenumerotată, iar literele sunt înscrise de tipar. Pe foaia A4, în jurul grilei, poetul a exersat propria semnătură.

Cel de al doilea careu, de 11/9 (inițial grila a făcut-o de 13/12), conține doar 5 cuvinte încrucișate, care erau „la modă”, iar unul, MINTE, înscris de două ori. Grila are o greșeală tehnică, după al doilea cuvânt înscris pe vertical trebuia pus punct negru.

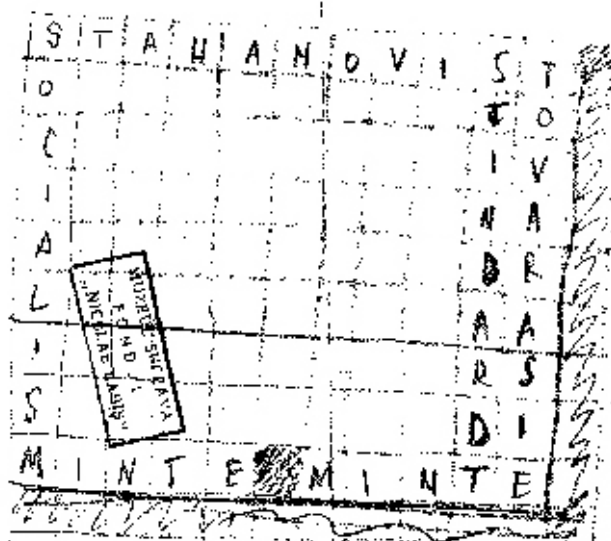
Grila a fost desenată tot cu mâna, este nenumerotată, iar într-o parte sunt câteva încercări de desen (două cravate și o mână cu degetele într-o anumită poziție), un text din două rânduri aproape indescifrabile și un cap rezultat din literele numelui său, așa cum procedase, cândva, Lucian Blaga.

Jos, în stânga grilei, se poate citi numele lui Raffaello Giovagnoli (corect Raffaello Giovagnoli), ziarist și scriitor italian (1838-1915), unul dintre voluntarii lui Garibaldi în lupta de la Mentana (1867).

Desenul este înregistrat la Fondul „Nicolae Labiș”, la nr.10.

Raffaello
Giovagnoli

PANTOFII BUNICII

Elena Petriman

În sipetul ce se afla în camera de curat bunica noastră păstra cu grijă hainele ei de sărbătoare, cele cu care se îmbrăca pentru a merge la biserică. Și tot acolo ținea, într-o cutie de carton, pereche de pantofi de culoare neagră, ca de copil, așa erau de mici la număr, cu șireturi întotdeauna noi. Cum eu, copil fiind, nu aveam de ce să port pantofi, că doar nu eram „domnișoră”, așa spunea tata, atunci când trebuia să merg la vreo serbare școlară o rugam, cu lacrimi în ochi, pe bunica să îmi împrumute pantofii. De fiecare dată bunica ceda și se strecura pe furiș să scoată pantofii din ladă și tot pe furiș îi pune la loc, ferindu-se de privirile tatei care i-ar fi reproșat că îmi face mofturile. Se întâmpla la fel și la serbarea de sfârșit de an școlar. Anii treceau și eu continuam să cresc fără a-mi face probleme că nu aveam și eu o pereche de pantofi care să fie ai mei și numai ai mei. Până într-o zi, când, la o altă serbare de sfârșit de an – terminasem cele patru clase – cedând lacrimilor mele, tata mi-a cumpărat, din timp, o ținută de sărbătoare, cu fustiță bleumarin, plisată, bluziță albă, cu guler brodat. Mi-am împletit părul de culoarea castanei în două codițe la care am agățat fundițe albe, noi, pe care tot tata mi le cumpărase de la magazinul din sat și, după ce m-am îmbrăcat, făcând o piruetă, cu șosetele ținându-le în mână ca pe doi albi porumbei, îi spun tatălui meu :

- Dar pantofi nu mi-ai cumpărat?

- Nu am mai avut bani, ia vezi, cere-i de la bunica !

Așadar, tata a știut mereu că, de fapt, eu mai încălțam pantofii bunicii dar s-a făcut că nu vede, mi-am spus în sinea mea. Bucuroasă, dau fuga la oglindă și ochii mei căprui, străjuți de sprâncenele negre, arcuite, pe fața albă de copil, scânteiau de acea cochetărie feminină ce încă mă mai încearcă și astăzi câteodată. Mulțumită de ceea ce văzusem, alerg la bunica și, într-un suflet, îi spun că de data asta tata m-a trimis să îmi dea pantofii pentru serbare. Zâmbind, bunica se îndreaptă către locul știut, scoate pantofii, mi-i înmânează și așteaptă să vadă cum îmi stă cu ei și cu hainele cele noi. Fericită, mă aplec, trag repede pantoful de la piciorul drept peste șoseta albă, nouă, dar, nimic; pantoful nu mai vroia să intre. Încerc și cu stângul, dar... tot nimic. Atunci, scot repede șosetele din picioare, trag din nou pantofii, dar... tot nimic. Pantofii nu mai vroiau să intre cu niciun chip. Crescusem și pantofii bunicii nu mi se mai potriveau pe picior. Am simțit cum, într-o singură clipă, toată fericirea mea de până atunci se spulberase și am început a plânge în hohote. Printre sughițuri spuneam doar atât:

- Ce mă fac? Cu ce mă încălț acum? Ce mă fac?

În cele din urmă, tot tata m-a liniștit promițând că o să-mi cumpere și o pereche de pantofi, să fie numai ai mei, acum însă, dacă vroiam să nu întârzii la serbarea de sfârșit de an, trebuia să merg așa, cu picioarele goale, altceva nu aveam ce încălța. Mă aflam în încurcătură. Plecam așa și apăream pe scenă în picioarele goale sau rămâneam acasă, dar atunci toată serbarea școlară ar fi fost dată peste cap. Nu am avut încotro și așa am plecat și tot așa mi-am jucat rolul pe scenă. Cu glas tremurat de plânsul ce cu greu mi-l stăpâneam, pe o zăpușeală copleșitoare, mi-am recitat și poezia în fața mulțimii îngrămădită în sala mare a vechiul cămin cultural de la șosea și, tot așa, în picioarele goale, am urcat din nou pe scenă pentru a-mi primi coroană de premiantă a clasei. Apoi, rușinată, cu cărțile de la premiu în brațe, cu coroană pe cap, m-am retras în spatele scenei și am început a plânge. Degeaba mă întrebau toți de ce plâng, eu nu puteam și nici nu vroiam să le răspund. Și, de altfel, ce le-aș fi putut răspunde? Puteam să le spun că plângeam pentru că, între timp, crescusem? Că acum, spre deosebire de altădată, mi se părea o mare rușine să apar așa, în fața lumii, în picioarele goale?

Mult timp după aceea aveam să îmi aduc aminte de această întâmplare atât de dureroasă pentru mine, copilul de atunci ce devenea, deodată, adolescent.

De parcă i-ar fi păsat cuiva că eu mi-am făcut trecerea în adolescență în picioarele goale...

Trecând pe la poarta casei noastre, vecinii care fuseseră la serbare și mă văzuseră pe scenă se adresau tatălui meu și bunicii mele, strigându-le peste poartă:

- Felicitări! Aveți un copil bun. Să vă trăiască !

Tatăl meu nu fusese la serbare. Și nici bunica. Pierdere de vreme ! Alte probleme erau mai importante decât o serbare de sfârșit de an. Răspunsul lui a venit aproape șoptit, mai mult pentru sine :

- De parcă toate cărțile pe care le citește i-ar ține de foame!

Apoi s-a uitat spre mine mustător, fără o vorbă, fie ea bună sau rea, după care, tăcut, cu bărbia în piept, s-a îndreptat spre grajdul animalelor. Cred că, în sinea lui, și el poate plângea, realizând că, între timp, crescusem.

Gh. Râmboiu-Bursucani

POEME HAIKU HAIKU-URI DE PRIMĂVARĂ

Covor de smarald
Urzit de „Baba iarnă” -
Primăvara.

Primăvara -
Fereastră deschisă
Spre-avântul vieții.

Primăvara -
Flora își poleiază
Haina cu smarald.

Privighetoarea -
Solul încântător al
Primăverii.

Primă solistă
În orchestra pădurii -
Privighetoarea.

Șoapte de vânt cald -
Mângâie ramurile
Ce stau să nască.

Mirese-n alb-pur
Fiice-ale primăverii -
Pomii în floare.

Roi de fluturi albi
Stau chiciură pe ramuri -
Mărul înflorit.

Ninge sub pomi
Cu-aripe de fluturi albi -
Cad petalele.

Sub pomi - rochia
Miresei, în pomi - pruncii -
Moarte și viață.

Pe ramuri de jad
Ciorchini de mărgăritar -
Salcâmi în floare.

Unduie-n soare
Vii covoare de smarald -
Țarine de grâu.

Din văzduhul lor
Ninge cu fulgi de argint -
Se scutur plopii.

Grânele-s în rod
Soarele-i tot mai falnic -
Sfârșit de florar.

Ion Popescu-Sireteanu

Domnișorii

Cronicarul ne spune că uneori se trezea câte un domnișor crescut prin alte părți și-n alte legi și voia să ajungă domn în Moldova. Cobora Carpații cu ceva oaste și se nevoia să apuce Domnia.

De cele mai multe ori îndrăznețul și nesocotitul era prins și plătea cu propriul cap dorința de întinare a scaunului domnesc.

Astăzi s-au schimbat lucrurile. În locul domnișorilor de altădată, se ridică dintre noi câte un îndrăzneț și nesocotit, își adună oleacă de oaste și se năpustește împotriva scaunului domnesc al poeziei românești, vrând să-l lase fără stăpân. Se strânge și haita și începe să latre împotriva celui mai mare și mai sacrificat dintre toți domnii poeziei noastre. Și latră și latră pe glasuri și-n cuvinte, de parcă ar fi pornit ploaie cu piatră din senin. Căinii latră, iar Domnul stă în scaunul său dobândit prin iubire, prin trudă și prin har dumnezeiesc. Și la o vreme, haita se retrace neputincioasă și începe să tacă și să-și lingă rănilor, parcă vrând să strângă noi puteri pentru o altă înclăștare cu veșnicia marelui Domn.

Comorile

Îngropate de uriași, de haiduci ori de boieri, comorile joacă șolduri de flăcări în ajun de sărbători.

Sunt comori curate și comori necurate, îngropate de zgârciți, ori închinat diavolului, păzite de știma banilor.

Le vezi cum ard cu flacără galbenă, verde ori albăstruie, după miezul nopții, când încep a cânta cocoșii și, numai cine le știe sufletul, înțelege că, pe cât de înaltă li-i flacăra, pe atât de adânc sunt ele îngropate. Ard o dată pe an ori în ajun de zile mari: spre Sfântul Gheorghe, spre Paști ori spre Sânziene.

Comorile au duhurile lor, care le păzesc să nu le fure tâlharii.

A trecut unul odată pe lângă o comoară și pe loc s-a ivit un cal

mândru care i s-a aplecat să-l încalce. Apoi a pornit în galop, a trecut dealuri și munți, iar la cântatul cocoșilor l-a lăsat mort pe călăreț în Valea Uitării.

Dacă intri într-o pivniță plină de comori, rămâi pururea tânăr cât ești în puterea lor, dar, când ieși, ai tăi nu mai sunt și nu te mai cunoaște nimeni...

Comorile nu știu ce înseamnă *timp și moarte!*

Vâlva comorii pune ochii pe câte un băietan frumos, îi arată unde-i ascunsă și-l silește pe flăcău să facă dragoste cu dânsa când acesta vine s-o caute. Apoi îl lasă supt de vlagă ca pe un vreasc părăsit.

Sapi singur în taină și în tăcere și simți cum te arde sufletul să ajungi mai degrabă în covrul ei de blesteme și de moarte. Că blestem și moarte este jocul ei de flăcări, iar lăcomia ta potolește dorul vâlvei de a se iubi cu frumoșii căutători de comori.

Iartă-mă, frate codre

Dedemult, când neamurile fără țară și fără morminte năvăleau să ne fure agonisita și să ne bea zilele, tu ne-ai dat adăpost și hrană și apă, ne-ai uscat lacrima și ne-ai dat puterea să trecem vămile istoriei.

Pe lumina stelelor și pe aburii vântului, ne-am făcut cărare și cale prin desișul tău și am ieșit mereu la un liman. Și vremutul vremii nu ne-a supus.

Ne-am făcut plaiuri pe țarmuri de râuri și pâraie, până să ieșim iar la pulberea drumurilor.

Și tu ne povesteai despre curțile dorului din adâncurile tale, ne spuneai despre zâne și feți frumoși ori despre zmei și vâlve care-ți cuprind câteodată poienile.

Astăzi s-au ivit altfel de vâlve care îți taie brazii și molizii și stejarii să-i dea pe arginți. S-au ivit zmei care înghit pădure bătrână și pădure tânără, făpturi care îți spurcă limpezimea izvoarelor.

Iartă-mă, codre, că nu te-am apărut de lăcomia monștrilor de lângă noi.

Iartă-mă, frate al meu!

ELEVUL ȘI MOTIVAȚIA PENTRU ÎNVĂȚARE

Aglaiia Coman

Școala nu este întotdeauna o joacă plăcută, iar învățarea nu este întotdeauna amuzantă și presupune deseori efort și concentrare, iar mulți consideră că aceste elemente sunt împotriva construirii unei motivații puternice pentru învățare și activități școlare.

În cariera mea de 34 de ani la catedră am întâlnit copii (elevi) care au demonstrat că au o motivație puternică pentru învățare ca Andreea Răducan, Laura Frățiman, Bularda Teodora, Ivănescu Alina, Niacșu Alexandra, Platia Romeo chiar dacă se mai confruntau cu obstacole.

În multe cazuri motivația puternică pentru învățare stă la baza unor eforturi remarcabile la școală și acasă. Uneori elevul trebuie să renunțe la o parte din timpul său de joacă sau pentru alte activități extrașcolare (film, teatru) pentru a învăța.

Pentru un astfel de comportament, elevul are nevoie de o motivație puternică. Cel care are menirea de a motiva elevul pentru a învăța este cadrul didactic (și nu numai).

Ziarele se vând cu oferte colaterale, la unele produse industriale suntem anunțați să cumpărăm că avem gramaje în plus pentru a fi vândute mai ușor. Reclamele ne-au invadat viața de zi cu zi.

Noi, cadrele didactice cum vom proceda pentru a motiva elevul să stabilească un echilibru între școală și joacă? Avem destule metode și mijloace, dar, având în vedere impactul pe care îl au modelele asupra elevilor, le vom folosi mai des pe acestea.

Aceste modele pot fi luate din lecturi, întâmplări din viața de școlar, din lumea înconjurătoare.

De la grădiniță, apoi la școala și chiar până la liceu, elevii se ghidează după modele în activitatea de învățare.

Dacă „eroul” său a ajuns la succes prin metode intelectuale, elevul va fi motivat pozitiv, dar și dacă „eroul” este negativ, el poate să fie motivat să nu facă aceleași greșeli ca și acesta.

Putem valorifica ambele ipostaze și elevul să iasă în avantaj. El va urma exemplul pozitiv și se va feri să facă aceleași greșeli ca cel negativ și în felul acesta nu va greși la rândul său.

Motivația pentru învățare trebuie să intre în aria de responsabilitate a oricărui „actor” (elev, părinte, cadru didactic), cât și pentru cadrele didactice ca elevul (copilul) să aibă o motivație puternică interioară pentru ca altfel va fi ușor abandonată în momentul în care se pierde controlul asupra copilului.

Noi, cei care au educat și educăm generații de elevi, nu putem să transmitem pasiune dacă nu suntem motivați și interesați de ceea ce predăm și în final de învățare.

Gheorghe Clapa

Scurt istoric al comerțului bârlădean (III)

Elementul evreiesc pătrunde în viața comercială a orașului. La anul 1817 se constată negustori de cereale: evreul Iosâp cumpără grâu pe baza scrisorii lui D. Oprîșan, 20 chile grâu cu 30 lei chila. Condica liuzilor din 1803 arată că în Bârlad erau 34 negustori hrîsovolîți și 30 evrei, iar catagrafia din anul 1820 arată că erau 100 hrîsovolîți. Negustorii turci n-au dispărut; la 1803 ianuarie 6 găsim pe casapii turci care fac stâne de oi, câte 1000 și 2000 de bucăți, ori unii cu câte 50 și 100 vite tamazlăcu, pasc vitele fără a plăti venitul.

Niște tabele de vamă ale Bârladului din 1825 martie ne arată o mulțime de turci: Cara-Hasan, Omer-Aga Ibrăilean și Mehmet-Aga Ibrăilean cu câte 9, 4, 14 cai; Ismail Aga cu 35 vaci de sulhana; Mulă-Mustafa cu 50 boi de sulhana; Mehmet-Aga cu „astar prost”, „tiutiun turcesc”, „tiutiunu persaciu”, piper negru, mergând la Huși, ca și Ibriian-Aga cu căvafie, Memat Trapintalit (din Trapezunt), capanlău, care ia 8 putini cu unt și piei; Hagi-Manciuca Abeecletlu, care trimite la Galați „170 ocă gândaci de turbăt, căți 450 lei suta de ocă”, Ibriian-Aga, care duce la Iași astar. Lângă ei, Armeni, cu boi sau „mergând prin sate cu in și cu cânepă”, evreii Herșcu, Hascal și Aron Iancăl, Ștrul, cu vulpi, scrumbii, calaican, iarbă de pușcă, tutun, pește sărat, chiper negru, piatră acră și vânăță, lână, nohot, mițe negre și pielcele. Se adaugă sârbi care iau blăni de oaie caplama, astare, găitane, „testele de ciorapi de lână”; mocani cu mițe și lână; grecii cu albi, funii, unt, tiutiun prost; brașoveni cu mițe; bulgari (ca Marinciu) cu piei de bou și săftiene.

Pe lângă aceștia, aflăm și negustorii români, Toader Grigoriu, Gheorghii Avram, Ioan Abageru, Ilie Armanu, cu boi de negoț, Iordachi Romășcanu, Dumitrachi Popa și Ștefan Cacer, care vând pește proaspăt la Roman și Bacău, Gligori Cizmariu ridică din dugheana sa 300 perechi ciboti spre a fi vândute la Eși. Prăvălia sătrariului Angheluță Nicolau din Bârlad, de la 1833-1864 avea izvod de cărți.

La începutul secolului al XIX-lea românii încă mai participau la comerț, cu toate că între timp s-au ivit și alți competitori. Pe lângă elementul grecesc, pătrund acum și evreii, care la început fac pe intermediarii cu negustorii din țările care fabrică diferite articole de trai – și în special articole de modă – ei având și avantajul că cunosc un dialect al limbii germane. Abuzurile și concurența la cumpăraturile cerealelor continuă, pe lângă înșelătoria la cântar. Grecii și evreii, datorită întinselor lor legături internaționale și posesorii de capital, au posibilitatea să intervină în comerț; la umbra comerțului se dezvoltă și înfloresc camăta. Inițial străinii s-au alipit de boierii-moșieri, slujindu-i cu priceperea și experiența lor, urmărind însă vicile, poftetele și slăbiciunile moșierilor, ca ulterior prin insinuări ascunse să ofere banii necesari plăcerilor boierești.

K. Marx explică foarte sugestiv forma caracteristică sub care capitalul cămătăresc există: „prin împrumuturi de bani acordate celor mari și risipitori, mai cu seamă proprietarilor funciari (apoi micii producători și în special țărani)”. Banii se împrumută înainte de toate pentru cumpăraturile de lux și cheltuiesc mai mult decât le produce moșia pe care o ipotechează, apoi cămătarul pune succesiv mâna pe pământ, casă etc.”.

Călătorul englez Sir Robert Ker Porter făcând o călătorie (în anii 1817-1820) prin Georgia, Persia, Armenia, trece și prin București, Focșani, Bârlad, Iași, descrie: „Boyar-ii trăiesc într-un lux și o splendoare cu greu de a fi întrecute în orice altă capitală din Europa. Balurile și petrecerile, cu rochiile bătute în pietre scumpe ale doamnelor lor, întrec orice imaginație; pe când jocul de cărți continuă în jurul meselor. Bostonul, vhistul, ombrul, faro... întrețin o neîntreruptă circulație a aurului”. Un alt călător J. W. Ozanne (1878) spune: „este o vanitate favorită Boyar-ilor de a-și arăta aceste mașini (trăsuri) pe care ei cheltuiesc mari sume de bani”.

Izvoarele informează că la anul 1838 decembrie 14, în Bârlad schimba monede pitarul grec Zanet zaraful, însă bancherul cel mai în renume (9 iulie 1804) a fost Andrei Pavli negustorul, care cumpără zece dughene și o crâsmă cu locul lor în târgul Bârladului. Întovărășiri între negustorii români și evrei, întâlnim la anul 1842 august 28, neguțătorii Tănase Chiriac Căldărarul, Ivanciu Boiul și Haim Jidovul și Izdrail jidovul, iau cu bezmăn un loc în vatra târgului.

În urma tratatului de la Adrianopol (1829) redându-se libertatea comerțului, mărfurile de Brașov se vindeau în Bârlad în 6 prăvălii (1859), iar vasele puteau pluti pe Prut și pe Siret, pentru a ușura scurgerea cerealelor spre Galați. Hrisovul lui Grigore A. Ghica din 19 iulie 1853, acordă privilegiul de 36 ani asupra plutirii pe râurile Siret și Prut, lui Neculai Roșca Codreanu din Bârlad (n-a fost executat din cauza morții acestuia, la 17.II.1854). Printr-un decret domnesc, iau ființă în anul 1865 cincisprezece circumscripții ale Camerelor de Comerț, printre care în Moldova sunt: Focșani, Galați, Bârlad, Iași, Bacău, Piatra Neamț și Botoșani.

Începând de la jumătatea secolului al XIX-lea, negustorii români își pierd din importanța lor și comerțul este părăsit de ei; străinii le-au luat locul. Mărfurile sunt comercializate tot mai mult de evrei și greci; vitele mai continuă a fi căutate și sunt cumpărate de brașoveni, iar cerealele se scurg spre Galați, pentru a lua drumul spre Constantinopol sau țările din apus. Din Transilvania se aduc mărfuri de brașovenie, în special cuțite, coase, talgere, tacâmuri, pălării, chimicale.

Vasile Fetescu

Inspirația

Sub impulsul aburilor
ce se ridică
din ceașca de cafea
și al aromei exotice
care îmi gădilă și alintă
papilele gustative,
neuronii mei cerebrali
devin, parcă,
mai sensibili și mai
euforici,
fiind predispuși la
asociații
originale și romantice.

Inspirația,
inaccesibila Doamnă,
fandosită și cu hachițe,
cu care orice creator
ar dori să cocheteze
și să contracteze
o tainică și nesfârșită
idilă,
se lasă așteptată.

Ea, inspirația,
plutește nestingherită,
prin eter,
nu se lasă ademenită
de cei ce au
nevoie de ea
ca de aer,
îi vizitează când are
chef și dispare
când aceștia se așteaptă
mai puțin.

Mi se arată și mie,
din când în când,
doar pentru câteva clipe
și pleacă,
fără să o pot reține.

Ca un îndrăgostit
împătimit,
o aștept zi și noapte.

Activitatea Academiei Bârlădene

La această rubrică informăm cititorii noștri de intervențiile dlui C. D. Zeletin, Președintele de Onoare al Academiei Bârlădene, în cadrul unor manifestări culturale, primite chiar de la domnia sa. Astfel,

* Donația C.D. Zeletin, masca mortuară a lui A. Vlahuță. Originalul în gips, probabil operă a sculptorului I. Dimitriu-Bârlad, a fost proprietatea poetului V. Voiculescu, s-a aflat în podul casei sale din București, str. Doctor Staicovici 34 și a dispărut în împrejurări tragice legate de arestarea lui de către comuniști.

S-a păstrat, totuși, această fotografie, pe care fiica lui V. Voiculescu, doamna Gabriela Defour Voiculescu, a dăruit-o prietenului ei, scriitorul C. D. Zeletin.

C. D. Zeletin a înrămat-o și, la 23 mai 2007, a dăruit-o Academiei Bârlădene, societate artistică înființată la 1 mai 1915, sub egida lui G. Tutoveanu, Tudor Pamfile și Toma Chiricuță.

* Ședința Academiei Bârlădene. C. D. Zeletin a sugerat Casei Naționale „Stroe S. Belloescu” să solicite Iașilor returnarea cărților ridicate abuziv în 1954.

* Miercuri, 23 mai 2007. Colegiul Național „Gh. Roșca-Codreanu” a conferit primei săli de pe stânga intrării numele „Sala C. D. Zeletin”. Alegerea are un tâlc: aici s-a aflat în anii 1940-1950 vechea bibliotecă în care viitorul scriitor, medic și

prof. univ. și-a petrecut copilăria și adolescența. Cu acest prilej, dl. C. D. Zeletin a răspuns strălucit, timp de peste două ore, întrebărilor pline de miez, având subiect filozofic și estetic, ale elevilor. Aceștia au editat un elegant volum de poezii ale lui C. D. Zeletin traduse de ei în limbile engleză și latină. C. D. Zeletin a evocat anii pe care i-a petrecut aici, figura nobilă a custodelui bibliotecii, Matilda Anagnoste, mama celebrului jurist Victor Anagnoste, de multă vreme vicepreședintele Asociației Internaționale a Juriștilor.

* La sărbătorirea Centenarului Casei Naționale „Stroe S. Belloescu”, C. D. Zeletin a dăruit originalul fotografiei făcută la inaugurare, reproducă apoi în publicațiile prilejuite de acest eveniment.

* Revista de cultură, opinie și informare, „Tecuciul literar-artistic”, avându-i ca director executiv pe Dr. Petru Blaj și redactor șef pe prof. Eleonora Stamate, publică în nr. 10, anul II, pp.4-6, 2008, un important interviu luat lui C. D. Zeletin de către Tase Dănăilă. Printre alte interesante idei și informații C. D. Zeletin vorbește și de relațiile culturale dintre Tecuci și Bârlad, prilejuite mai ales de către Academia Bârlădeană. Interviul este intitulat „Am crescut la Burdusaci între biblioteci, partituri muzicale și păduri...”.

Sensual

C. D. Zeletin, Președintele de Onoare al Academiei Bârlădene, a scos la Editura Vitruviu, în 2007, un volum masiv dedicat marelui pianiste, Principesa Elena Bibescu (1855-1902), apărut cu sprijinul Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică.

Cartea e o cronică vie a Bârladului și a oamenilor timpului. Principesa - fiică a lui Manolache Kostaki Epureanu - a descoperit precocitatea artistică a lui George Enescu, căruia „i-a prevăzut, cea dintâi, eternitatea”.

C.D.ZELETIN
PRINCIPESA
Elena
BIBESCU
MARE PIANISTĂ

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală “Academia Bârlădeană”.
Anul XV, nr. 1(30), martie 2008,
Bârlad, Bd. Republicii nr.235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef),
Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad.

Manuscrisele trimise pe adresa
redacției se publică în ordinea
necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se
restituie.

Răspunderea pentru conținutul
articolelor publicate
aparține autorilor.

Apariția acestui număr a fost sprijinită financiar de Primăria Municipiului Bârlad.